

חשדות על זכויות האדם באיסלאם

شبهات حول حقوق الإنسان في الإسلام باللغة العبرية

מאת:

ד. עבד الرحمن بن عبد الكربيم الشبلة

עבד אל-רחמן בן עבד אל-כרים אל שיח'ה

EUROPEAN ISLAMIC RESEARCH CENTER (EIRC)

المركز الأوروبي للأبحاث الإسلامية

חשדות על זכויות האדם באיסלאם

המחבר : עבד אל-רחמן בן עבד אל-כרים אל שיח'ה

EUROPEAN ISLAMIC RESEARCH CENTER (EIRC)

המרכז האירופי ללימודי האיסלאם

1435 -2014

תרגום: אחמד עבד אל-מקסוד

עריכה: חמדי עומרין

© כל הזכויות שמורות למחבר: עבד אל-רחמן בן עבד אל-כרים אל שיח'ה

תוכן העניינים

.....	הקדמה
.....	האיסלאם והשמירה על הבטחת הצרכים
.....	שוויון באיסלאם
.....	האיסלאם והשמירה על הצרכים
.....	זכויות ציבוריות ופרטיות באיסלאם
.....	זכויות הנביא מוחמד עליו ברכה ושלום
.....	זכויות כל הנביאים והשליחים
.....	זכות ההורים
.....	חובות הבעל על אשתו
.....	חובות האשה על בעלה
.....	תחום העבודה והעובדים
.....	זכויות שאר היצורים כולל בעלי חיים
.....	זכויות וחובות כלליות
.....	ההודעה האיסלמית על זכויות האדם
.....	מאפייני זכויות האדם בהלכה האיסלמית
.....	חשדות כלפי זכויות האדם באיסלאם
.....	סיכום

הקדמה

תודה לאללה ותפילות על הנביא מוחמד ועל חסידיו וחבריו

בכל חברה אנושית לאנשים יש זכויות המאפשרות להם לעבוד ולשאת את אחריותיהם כשהם נהנים מביטחון ויציבות, ומבטיחות את נאמנותם לה. בזירה העולמית קיימות שלוש מגמות: הראשונה קובעת כי היחיד מעודף על פני הקבוצה והחברה אסורה להגביל את חירותו. היחיד נהנה מזכויות בלתי מבוקרות דבר שגרם להתמוטטות החיים החברתיים והיגררותם לחומרות השנואה ולפשעים האכזריים, מגמה זו נקראת (קפיטליזם) המגמה השנייה קובעת כי הקבוצה מעודפת על פני היחיד וממילא שללה ממנו את רצונו ואת זכויותיו. ליחיד אין זכויות חוץ מאלה שהקבוצה או המדינה מעניקה לו כדי לקדם את האנטריס של המדינה, מגמה זו נקראת (קומוניזם) בעוד שהמגמה השלישית לא העדיפה צד על פני השני או על חשבון השני היא מבטיחה לכל אחד משני הצדדים זכויות מובטחות על החברה ולחברה זכויות מובטחות על היחיד. זכויות אלו נשלטות על ידי כללים ברורים ובתנאים שונים תוך העמדת טובת הכלל במקום קודם לזו של הפרט באם יתנגשו האינטרסים.

בעומדים הבאים נגיש סקירה כללית לזכויות האדם באיסלאם והנקבעות לפי הקוראן הקדוש ולפי הסונה (ההלכה) של הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוש זכויות אלה מיועדות להבטיח שהבן אדם יהיה בן אדם של ממש הן בתכונות שלו והן ביחסו כלפי הזולת. אני בטוח במאת האחוזים כי מימוש המעשי מבטיח אושר אינושי ומבטיח את בטחון, צמיחתן והתקדמותן של כל החברות בעולם מכון שזכויות אלו לא נקבעו על ידי נסיונות או רעיונות חברתיים ולא על ידי מגמות פוליטיות. מי שקבע זכויות אלה ועצב הוא אללה ישתבח שמו ויתעלה, בורא העולם ובורא את כל היצורים והוא היודע היטב איך לסדר ולנהל את ענייני בני האדם.

זכויות אלו נמצאות ברורות ומגובשות במקורות החקיקה האיסלאמית – הקוראן וההלכה, מקורות אלו מכבדים את המין האינושי ומעריכים אותו על פני כל היצורים: "כבדנו את בני אדם ונשאנו אותם ביבשה ובים והבטחנו להם פרנסה והעדפנו על פני יצורים רבים" (סורת אל אסראא:70).

אותה הערכה מבטיחה שתהיינה לבן אדם זכויות שיבטיחו את קיומו והמשכותו ואת חירותו כדי למלא את תפקידו כירשו של אללה על פני אדמות, אללה ישתבח

שמו ויתעלה אומר" הוא אשר הפך אותכם ליורשים על פני אדמות והעלה כמה ממכם מעל אחרים דרגות" (סורת אל אנעאם:165).

זכויות האדם באיסלאם מובטחות לבן אדם לא רק בחייו אלא גם אחרי מותו, מזכויותיו אחרי הפטירה להיטהר, להתבשם ולהיכרך בתכריכים לבנים חדשים ויתפללו עליו ולמענו מפי אבו הורירה: שמעתי את הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אומר: " באם תתפללו על המת תתפללו ממעמקי הלב" (סונן אבן מאגה).

גם אסור לפגוע בכבודו של המת או להתנכל בגופתו. הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר " שבירת עצמות המת כשבירת עצמות החי והיא אשמה". (סונן אבו דוואד).

ובקשר לחיטוט הקרבים, או ישיבה ודריכה עליהן אמר הנביא " טוב לבן אדם לשבת על גחלת אש ותשרוף לו את בגדיו ואת עורו מלשבת על הקבר".

גם אסור להשמיצו ולגנות במותו, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר " תזכרו את יתרונות מתיכם ותרדו מחסרונותיהם".

למת גם זכויות על בניו וקרובי משפחתו להתפלל למענו ולקיים את צוואתו. הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר לאיש ששאל: איך אפשר לגמול להורי? הנביא השיב: " להתפלל למענם, לבקש סליחה להם, לקיים את צוואתם ולשמור על קשר עם קרובים ולכבד את ידידיהם". (סונן אבו דאווד).

הקורא יכול למצוא כי קיים דמיון בין זכויות אלו לבין הזכויות שצוינו על ידי מוסדות וארגונים כמו ארגוני זכויות האדם, אבל זכויות האדם באיסלאם עוצבו מלפני יותר מאלף וארבע מאות שנים, זה בנוסף לעובדה כי זכויות אלו שנקבעו ועוצבו על די ארגונים ומוסדות שונים לקויות בחסרונות ועיוותים כי הן לא נועדו על הבן אדם כשלעצמו אלא כדי לנצל אותו למען מימוש אינטרסים פרטיים ואפילו אזרחיים, עדות על כך העובדה כי זכויות האדם נרמסות באזורים שונים ובמדינות שונות, ומדינות שונות בעולם וארגונים שונים מעדיפים לשמור בשתיקה להעלים עין וחסרי אונים למרות הדיבורים הגבוהים על זכויות האדם. עמדה תמוהה זו אין מקורה בחוסר היכולת אלא מקורה באינטרסים הפרטיים שלהם בצל סיסמה אומללה שלא להתערב בעניינים הפנימיים של צד זו או אחר. זכויות האדם באיסלאם אינן ניתנות למקוח או פשרה, כשנודע לעומר בן אלחטאב כי מלך הנוצרים "גובלה" התאסלם, הוא שמח מאוד וזימן אותו למדינה וכשהגיע גובלה לאלמדינה בא לעומר שקידם את פניו בברכה ובאותה שנה הלכו ביחד לעלות לרגל למקומות הקודש, ובסיורו מסביב ל"כעבה" דרס איש משבט פזארה על בגדי גובלה, גובלה הרים יד וסטר לו וגדע לו אף, האיש עם כמה מבני שבטו התלוננו לעומר שזימן אותו, גובלה הודה במעשה, עומר אמר שמגיע לו לנקום בך, גובלה

שאל איך? אני מלך והוא איש פשוט, עומר אמר: האיסלאם מעמיד שניכם בשורה אחת, אתה יכול להיות מועדף על פניו רק ביראת השמיים, גובלה אמר: חשבתי שבאיסלאם אהייה מכובד ביותר מהגהלייה, עומר אמר תרד מזה, אתה חייב לרצות את האיש, גובלה אמר אשוב ואתנצר, עומר אמר לו אז החרב תכרות את ראשך, גובלה אמר אחשוב ואשיב לך מחר, באישון הלילה חזר עם חבריו לאיזור א.שאם והלך להירקוליס בעיר קושטה, הירקוליס קידם את פניו בברכה ונתן לו חוות רבות ומתנות רבות והפך אותו לחבר בנפש".

האיסלאם הורה לשמור על זכויות הפרט וגם על זכויות הזולת ולהסיר את הקפוח, אללה יתעלה אמר "למה אינכם נלחמים למען אללה ולמען הנחלשים גברים, נשים וילדים שקוראים לאללה כדי להודיא אותם מאותה עיר שתושביה מקפחים ותברא לנו מאצלך מושל וחסיד" (סורת הנשים: 75).

זכויות אלו מובטחות למוסלמי וללא מוסלמי, הנביא מוחמד עליו בירכה ושלום אמר "מי שיקפח לא מוסלמי, פגע בו, והטיל עליו מעל יכולתו או לקח ממנו דבר על אפו אני יריבו ביום הדין", הנביא מוחמד עליו בירכה ושלום הצביע באצבעו על חזהו ואמר מי שיהרוג לא מוסלמי או בן ברית לא ינשום את ריח גן עדן שריחו מתנפף ממרחקים".

מימוש זכויות האדם במדינות האסלמיות קשור קשר הדוק למידת ההתחייבות לקיים את מצוות הדת ופסיקותיה. יש מי שמתכחשים לדת באופן כללי ויש מי שמקיים חלק מהמצוות לפי מטרותיו ואינטרסיו ויש מי שמתחבא אחר האיסלאם כדי לעוות ולהרוס אותו. כל אדם חכם, צודק ובעל חשיבה הגיונית דווקא מקרב הלא מוסלמים חייב להסתכל עליו בהיותו דרך ושיטה עצמאית ואינו קשור למעשי ידיהם של יחידים, קבוצות או מדינות מכיוון שמימוש זכויות האדם בעולם המוסלמי תלוי במידת ההתחייבות בקיום מצוות האיסלאם במדינות אלו. יש להתחשב בישום ובמימוש כי המחדל מתגלה תמיד בישום. נדגים דוגמה: נניח שיש אדם שטוען שהוא מוסלמי אבל מאופיין בתכונות רעות כמו שקר, בגידה או רמאות האם ניתן לפרש את הדבר כאילו דת האיסלאם קוראת לתכונות רעות אלו ומעודדת אותן? מי שרוצה לשפוט את דת האיסלאם חייב לחקור את הוראות ועיקרי האסלאם ואת עיקרונותיו האמיתיים, הוא חייב לדעת כי אללה הוא המושלם וכי המחדלים אינם מוגבלים למוסלמים בלבד, כי כל האנשים מאופיינים בחסרונות ובמחדלים בחיים היום יומיים, הדתיים והחברתיים.

האיסלאם והשמירה על הבטחת הצרכים

האיסלאם מקפיד בתוקף על יצירת חברה טובה על ידי הבטחת היסודות שיש בהם כדי לאפשר לאזרחים ליהנות ממלוא הזכויות שלהם כדי לחוש שלוה וביטחון ולנשום את אוויר החירות רחוק מהשעבוד וכדי שיוכלו לממש את חייהם הטבעיים וליהנות מזכויותיהם הליגליות.

הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר " דמיכם, כספיכם וכבוד נשיכם אסורים עליכם כמו יום זה בחודש זה בארץ זו" (מסופר על ידי בוכרי).

דת האיסלאם חותרת לכונן חברה בה מובטחים:

1- הביטחון על כל צורותיו.

הביטחון הכספי

אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב " מאמינים אל תאכלו את כספיכם בינכם בדרך לא כשרה, אלא במסגרת מסחר ברצון טוב" (סורת הנשים: 29).

הבטחת כבוד הנשים

אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב " מי שמלינים על נשים טובות ולא הביאו ארבעה עדים, יש להלקותם שמונים הלקאה ואל תקבלו עוד עדות מהם ואלה הם הרשעים" (סורת האור: 4).

ביטחון נפש

אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב " תאמר בואו כדי להקריא לכם מה אסר אללה עליכם שלא לשתף אתו ותטיבו עם ההורים, ולא תהרגו את ילדיכם מחמת עוני כי אנחנו מפרנסים אותכם ואותם ואל תתקרבו לחטאים גלויים ונסתרים ואל תהרגו את הנפש שאללה אסר להרוג אלא בצדק, זה מה שהמליץ לכם אולי תשכילו" (סורת אלאנעם: 151).

ביטחון השכל

הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר " כל מה שמשכר יין וכל יין אסור" (מסופר על ידי מוסלם).

אסור להרתיע אנשים או להפחידם או להפיח אימה בקרבם על ידי איום מילולי, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר "מי שהפחיד אדם מאמין לא ירגיע אללה אותו מאימות יום הדין" (אלטברני).

האיסלאם אסר לאיים על האנשים בנשק

הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר "אם יאיים אדם על חברו בנשק ידע אם השטן בוחש בידו ויפול בבור של גיהנום". (בוכרי).

האיסלאם רוצה בחברה בטוחה בה יוכל הבן אדם לזוז ולהרוויח בעבודה ובחתימה המתמדת על פני האדמה. לכן נקבעו כללים באיסלאם כדי להעניש את כל מי שפוגש בביטחון וביציבות החברה האיסלמית, אחד הכללים המרתיעים את המושחתים ומונע מהם מלהטיל אימה, אללה יתעלה אומר "עונשים של הנלחמים באללה ובנביאו ומשחיתים את האדמה הוא להוציאם להורג, או לצלוב אותם או אפילו לכרות ידיהם ורגליהם בהצלבה או להגלותם מן הארץ, בושה להם בחיים ויסורים נוראיים בעולם האחרון" (סורת השולחן:33).

2- הבטחת הפרנסה על ידי :

- יצירת מקומות עבודה למוסלמים לעבוד כדי להבטיח את צורכיהם החיוניים ולממש את רצונם על ידי הפיכת העבודה לדבר חביב על נפשותיהם, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר "טוב לכל אדם לקחת חבל כדי לאסוף עשבים ולמכור כדי לפרנס את עצמו ולשמור על כבודו מפני לקבץ נדיבות מאנשים אחדים יתנו ואחדים לא" (מסופר על ידי בוכרי).

- להקצות לחסרי האונים בגלל זקנה או מחלה ואלה שאיבדו הורים – כסף מאוצר המוסלמים, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר "מי שהוריש כסף יהיה לבני משפחתו, ומי שהשאיר חוב אני אפרע כי אני אחראי על המאמינים".

- כספי הצדקה שהעניים והמסכנים זכאים להם, הם זכאים לקבל חלק מה"זכאת" המוטלת על העשירים המוסלמים והמשמשת את עיקר הסולידריות החברתית באיסלאם, כספים אלה נלקחים מהעשירים וניתנים לעניים.

הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר למועז בן גבל כששלח לתימן "תודיע להם שאללה הטיל עליהם צדקה בכספיהם, נלקחת מהעשירים וניתנת לעניים מהם".

- צדקה התנדבותית שהמוסלמי משלם ברצון טוב כדי לכסות את צרכי אחיו העניים בהתאם להוראות אללה, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר "כל מוסלמי שמביא לבוש למוסלמי עירום, אללה ילביש אותו מלבוש גן עדן, וכל מוסלמי שמאכיל מוסלמי רעב, אללה מאכיל אותו

מפירות גן עדן, וכל מוסלמי שמשקה מוסלמי צמא, אללה משקה אותו ממיצוי פרחים" (מסופר על ידי אבו דווד).

אזהרה מחמירה למי שאינו מתעניין בענייני אחיו המוסלמי, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר " מי שחיי היום יום עמדו בראש מענייניו אינו שייך לאללה ומי שאינו ירא שמיים אינו שייך לאללה ומי שאינו מתעניין במוסלמים אינו שייך להם".

הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר גם " כל קבוצת אנשים שנמצא בקרבת איש רעב, בוקר אחד, יתכחש להם אללה".

3- הבטחת החינוך

אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב " את המאמינים ובעלי החוכמה אללה מרים את דרגתם". (סורת אלמוגדלה:11).

החינוך בחברה האיסלמית אינו סתם זכות לאזרחים אלא הוא חובה, הם צריכים ללמוד איך לסדר את ענייני הדת והיקום שלהם. המדינה האסלמית צריכה להבטיח את כל כלי העזר ללימוד, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר " החתירה למען החינוך חובה על כל מוסלמי".

האיסלאם רואה בחינוך ובחתירה למען השגתו דרך המובילה לגן עדן, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר " מי שהלך בדרך המובילה לחינוך, אללה ידריך אותו לגן עדן". (מסופר על ידי מוסלם).

האיסלאם הטיל איסור על הסתרת החוכמה ואי הפצתה והזהיר בחומרה מפני כך, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר " מי שהסתיר חוכמה יאלם אותו אללה ברסן של אש ביום הדין".

האיסלאם מוקיר ומעריך את החינוך ומטיל עונש על מי שנמנע מללמד, הנביא מוחמד אמר " כל האנשים צריכים ללמוד משכניהם, וכל האנשים צריכים ללמד את שכניהם אחרת אענישם מיד".

4- הבטחת שירותי הבריאות , על ידי:

- לאסור כל דבר שיש בו כדי להזיק לבריאות כמו שתיית יין והתמכרות לסמים, אללה ישתבח שמו ויתעלה אומר "מאמינים, היין, ההימור והפסלים הם טומאה מפרי עבודת השטן, תתרחקו מהם כדי להצליח" (סורת השולחן 90:).

- לאסור אכילת חיות ועופות מתים, דם ובשר חזירים, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב " נאסרו עליכם חיות ועופות מתים, דם, בשר חזירים מה שנשחטו לא לאללה, הנחנקת, הנדקרת, הנופלת, המנוגחת ומה שהארייה טרף, ומה שנשחט על פסלים" (סורת השולחן 3:).

- איסור מעשים מגונים כמו מעשי סדום, זנות ולסביות, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב " אל תיגשו לזנות כי זו חטא ודרך לא ישרה".

- ההגנה על החברה מפני סכנות בריאות הן מבפנים והן מבחוץ, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר " אם תשמעו על קולי רע באיזור מסוים אסור להיכנס לו ואם תתפשט באדמותכם אסור לצאת ממנה".
- על תברואה אישית אמר הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה " אסור על חולה לבקר אצל בריא".

מבוקשו של הבן אדם הוא להבטיח את כל הנקודות שנזכרו למעלה, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר " מי שישן עם מצפון נקי, בריא, ולראשתו פרנסת יום וליילה כאילו הוא רכש את העולם כלו" (מסופר על ידי תרמזי).

השוויון באיסלאם

האיסלאם חתר להסיר את כל ההבדלים בין חברי החברה המוסלמית על בסיס של יחוס, צבע, חבל ולשון, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר " הוי אנשים תיראו מפני אללה שברא אותכם מנפש אחת וממנה ברא את הזוג ומשניהם ברא אנשים ונשים רבים" (סורת הנשים: 1).

המגמה היתה להבטיח שכל האזרחים ייהנו מזכויותיהם הליגאליות ומשוויון מלא, כי אין זכויות מוקצות לקבוצה אחת ללא השניה, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר " אלוהיכם הוא אחד, אביכם הוא אחד, אין עדיפות לערבי על פני לא ערבי ולהיפך, לא לאדום על פני שחור ולהיפך אלא ביראת השמיים". (מסופר על ידי אחמד).

לדעת האיסלאם מוצאה של האינושות הוא אחד ואין מקום להתגאות במעמד וביחס ואסור לבזות אנשים או להשפיל ולשלול את זכויותיהם, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר "אנשים, אללה הרחיק ממכם את עלטת הגאהלייה וההתגאות באבות, האנשים הם שני סוגים איש של חסד, נדיב וחביב על אללה, ואיש פרוץ אומלל ובזוי בעיני אללה. כל האנשים בני אדם הראשון, ואללה ברא את אדם הראשון מעפר" (מסופר על ידי תרמזי). באיסלאם אין מקום לאפלייה ולאבחנה בין בני אדם על בסיס של צבע ומגע, זה מה שנקרא כעת אפלייה גזעית, היהודים והנוצרים ראו בעצמם גזע על אינושי. אללה יתעלה הבהיר את האמת והדגיש כי הכל שווים ואין הבדל אלא ביראת השמיים הוא אמר " היהודים והנוצרים טענו כי אנו בני אללה ואהוביו, אז למה מייסר אותכם על חטאיכם הרי אתם חלק מבני אדם שברא" (סורת השולחן: 18).

מפי אבו הוריירה " שני גברים החליפו קללות, אחד מהם השפיל את אמו של השני, כשנודע לנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה זימן את האיש ושאל " : השפלת את אמו", הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה חזר על השאלה פעמים רבות. האיש אמר: נביא אללה אני מבקש סליחה על מה שאמרתי, הנביא אמר: תרים את הראש ותסתכל על הקהל, האיש הסתכל, הנביא אמר " אינך יותר טוב מאדום או שחור, הטוב הוא צדק באמונה".

גם בתחום הפולחן הכל שווים, עשיר ועני, פקיד ופקוד, לבן ושחור, גבר ואישה, גביר ובזוי, אין פולחן אין מצוות, אין הוראות, אין איסורים מיועדים לשכבה מסויימת הכל שווים בפני אללה, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב " מי עשה טוב לעצמו ומי יעשה רע, לעצמו ואללה אינו מקפח אנשים".

ובתחום ישום ההלכה והגזירות הכל שווים, אין גזירות מסוימות לשכבות ולרבדים מסוימים, מפי הגברת עאשה" אנשי קוריш התעניינו בגורלה של אשה ממשפחת מחזום שגנבה, ושאלו מי יכול לדבר ללבו של הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוש? אחדים אמרו כי אוסאמא אבן זייד חביבו של הנביא, ואכן דיבר אוסאמא עם הנביא עליו השלום שאמר לו: "אתה מבקש להפקיר אחת מגזירות אללה? הנביא עמד ונאם: "האומות שלפניכם נכחדו בגלל שסלחו לנכבד הגונב וישמו את הגזירות על הנחלשים, אני נשבע כי אילו פאטמה בת מוחמד גנבה הייתי כורת לה את היד" (מסופר על ידי בוכרי).

בקשר להפקת תועלת מהמשאבים הלאומיים היו כל שווים (מדובר באוצר המדינה שכספיו מחולקים על בני החברה) ולא מדובר בשכר העבודה, כי מדובר בפרי עבודה ופעילות ממשית. הח'ליף הראשון אבו בקר א.צדיק חלק משאבים אלה בשוויון על כל האנשים, אנשים שאלו איך? יש אנשים שיש להם עדיפות בגלל ההישגים שכבר השיגו? אבו בקר אמר: אללה גומל לכל מי שעשה מעשים טובים אבל משאבים אלה הם מנת חלקם של הכל טובים ורעים ואינם שכר עבודה".

לכל אחד מבני החברה האסלמית זכות להינות ממשאבי המדינה שאסור להגבילם באנשים מסוימים היכולים לנצל כדי לשלוט בפרנסתם של האנשים. אללה ישתבח שמו ויתעלה אומר " הוא אשר הכניע לכם את האדמה והעמיד אותה לרשותכם תכלו ברחביה ותאכלו מפרנסתו ואליו התחיייה" (סורת תבארק:15).

בנושאים וערכים אינושיים האיסלאם מישם את השוויון בין הכל ללא הבחנה ואפלייה, אבל בנושאים יום יומיים קיימים הבדלים, כי יש אנשים פעילים ואחרים עצלנים, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב " לכל יש דרגות לפי עבודתם ואינו מעלים עיין ממה שעושים" (סורת אלאנעאם:132).

האיסלאם והשמירה על הצרכים

האיסלאם הוא דת שנודעה להשלים את האמונות השמימיות שבאו לפני כן, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוש הוא האחרון בנביאים ובשליחים. כפי שחתרו כל ההלכות השמימיות, חתר האיסלאם להבטיח את הצרכים היסודיים כדי לשמור על החיים והמשכם והוא חותר ל :

לשמור על הדת

הדת היא אמונה המבוססת על עקרונות וערכים שנועדו לסדר את חייהם של האנשים ושל החברות. יש אמונות רוחניות טהורות ויש אמונות טפילות המקדשות יצורים. אללה ציין אותן באומרו " ועבדו אלים אחרים

ושונים מאללה שאינם בוראים והם נבראים" (סורת אלפורקן:3). ויש אמונות של מגמה ושל הרוויות ומילוי יצרים כמו אמונות חומריות, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב " האם ראית מי שעבד את חשקו" (סורת אלגאתיה:23).

ישנם אמונות רוחניות וחומריות בין היתר דת האיסלאם שאינה מבדילה בין רוח וגוף היא מאזנת ביניהם בצורה נפלאה ואין צד אחד גובר על משנהו. עיקרי האיסלאם קוראים להתעניין בנושאים כמו בנושאי גוף ויש איסורים על הזנחת ענייני הרוח ועל ענייני הגוף. אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר " בכל מה שהעניק לך אללה תישא את עיניך לקראת העולם האחרון ואל תשכח את החלק שלך בחיים, תטיב לעשות כפי שאללה הטיב עמך " וגם אמר " אללה תן לנו טוב בחיים ובעולם האחרון והגן עלינו מפני יסורי גיהנום".

וכל עוד והאיסלאם הוא דת ומדינה והוא הדת שאללה העניק לכל האנשים ולהיות הדת החותמת והפשרה שאינה מתנגשת עם הטבע, חיבת החברה המוסלמית לשמור על דת זו שמירה קפדנית ולהשקיע כל מאמץ כדי להטיף לה, להבליט את יתרונותיה על ידי מלים נוחות ויחס טוב בהתאם לדברי אללה, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב " דברו לאנשים בעדינות וקיימו את התפילה ושלמו את הזכאת": (סורת הפרה:23).

עיקרי דת האסלאם עצמם קוראים לשמירה עליה מכיוון שהם כוללים בתוכם את עקרונות הצדק, האהבה, האחוה והרחמנות היוצרים את החברה הטובה והתקינה.

ניתן לשמור על הדת באמצעות :

1- הגדרת הדת הגדרה נכונה רחוק מההגזמה והקשיחות בהתאם לדברי הנביא מוחמד עליו ברכה ושלו " אללה לא שלח אותי כעקשן ומתעקש אלא כמחנך ומקל" (מסופר על ידי מוסלם).

2- להימנע מיצירת אויבים לאיסלאם על ידי כפייה והכנעה לפי דברי אללה, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב "תאמר האמת מטעם אללה, מי שירצה שיאמין ומי שירצה שלא יאמין, אנו הכנו לכופרים אש מקפת" (סורת המערה: 29).

3- שלא להזדרז בהשגת תוצאות להטפה למען הדת, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר " אנו הורדנו לך את הספר ובצדק לכל האנשים, מי שיקבל זה לטובתו, ומי שלא ישאר על כנו ואיך מופקד עליהם" (סורת א.זומר:41).

4- המאמינים מצווים לישם את עיקרי הדת שלמענם מטיפים וגם מצווים לשמש מופת ודוגמה לאנשים המוטפים לכן אללה השמיץ את

אלה שאינם עושים כפי שהם מדברים, אללה יתעלה אומר "קוראים לאנשים לעשות טוב ושוכחים את עצמכם" (סורת הפרה:44).

5- כמאמינים מצווים להיות רחמנים כלפי כל האנשים, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר "הרחמן מנחם על הרחמנים, תרחמו על היצורים ירחם עליכם אללה שבשמיים". גם נדרשים המאמינים לאהוב את כלל האנשים לפי אמרתו של הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה "תאהבו לאנשים מה שאתה אוהב לעצמך כך תהיה מוסלמי" (מסופר על ידי תרמזי).

6- מתן שכר עצום לאללה שמסבירים ומבהירים את דת האיסלאם לאנשים ומטיפים להם כדי להינות בביטחון החברתי וביציבות הנפשית, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר "אם יאפשר לך אללה להדריך איש אחד זה יהיה לך טוב יותר מהכל".

יש לציין כי כל הדתות הקודמות קוראות לשמירה על האימונה .

שמירה עצמית

הרוח האינושית לעיני האסלאם יקרה מאוד ותוספת מקום נשגב, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר " אני נשבע במי שנפשי בידו כי הריגת המאמין יותר חמורה בעיני אללה ממחיקת העולם".

דת האסלאם שומרת על הנפש האינושית על ידי:

- להגן על הנפש האינושית מפני הריגה, לכן נגזר "הקצאץ" זאת אומרת להעניש את החוטא לפי חטאו בדיוק, ההורג נהרג, הפוגע באדם אחר נפגע באותה מידה. לכן צוותה דת האיסלאם על הריגת מי שהורג. אבל הריגה לא בזדונית ובטעות מחייבת לשלם פדיון וכופר – כלומר לשחרר עבד ומי שאינו מסוגל יכול לצום ששים ימים רצופים ומי שלא יוכל להאכיל ששים מסכנים, המטרה היא לשמור על חיי אינוש ולהרתיע מי שחושב על הריגה כי סופו להיהרג ודבר זה חל על כל גזירות האיסלאם והן מיועדות לשמור על חיי הבן אדם ועל זכויותיו, אללה אמר "בקצאץ יש לכם חיים, בעלי השכל הלוואי ותהיו יראי שמיים". (סורת הפרה: 179).

האיסלאם לא הסתפק בעונש בחיים אלא ציין גם את היסורים בעולם האחרון המתבטאים בכעסו החזק של אללה ויסוריו. אללה יתעלה אמר: " מי שיהרוג בזדון אדם מאמין עונשו להישאר לנצח בגיהנום ועליו יכעס אללה שהכין לו יסורים נוראיים" (סורת הנשים: 93).

השמירה על הבן אדם מפני הנפש הדוחפת את בעלה לחטאים וכדי לממש מטרה זו קרא האסלאם ל:

1- אסור להעמיד את הנפש בפני סכנות מוחשיות כי הנפש אינו נחלתו בלבד של הבן אדם אלא גם היא פקדון אלוהי לכן אסר האיסלאם את ההתאבדות, אללה יתעלה אמר " אל תתאבדו כי אללה היה רחום כלפיכם". (סורת הנשים: 29).

2- להבטיח את הזכויות שאללה קבע, ולהימנע מלאסור עליה את מנעמי החיים כמו אוכל, משקה, לבוש ונישואין, אללה יתעלה אמר "תאמר מי שלל את הדברים היפים שאללה ברא לעבדיו ואת מנעמי הפרנסה". (סורת אלאעראף: 32).

לפי האיסלאם אסור להזניח את הגוף אפילו למען הפולחן. לפי אנס בן מאלק " שלוש קבוצות הגיעו לבתיהן של בנות זוג הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוש כדי לשאול על פולחנו של הנביא וכשעמדו על מבוקשם טענו כי גדול הוא המרחק ביננו לבין הנביא שנסלחו לו אשמותיו הקודמות והעתידיות. אחד מהם אמר אני מתפלל כל היום, שני אמר אני צם כל השנה ושלישי אמר אני מתרחק מהנשים ולא מתחתן, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוש בא ואמר " אתם שאמרתם מה שנאמר, הנה אני ירא השמיים הגדול ביותר אבל אני צם ושובר את הצום, מתפלל וישן, ומתחתן עם נשים ומי שמתרחק מתורתו אינו שייך לי". (מסופר על ידי בוכרי).

שמירת השכל

השכל לפי האיסלאם הוא מקום הנטל והאחריות לכן אסר האיסלאם את כל מה שיכול להשפיע עליו הן בשתיית יין או התמכרות לסמים. האיסלאם מגדיר את היין – ודומיו- כאם כל רעה בגלל הסכנות החמורות הנובעות מהתמכרות, לכן הורה להלקות את המכורים כדי לשמור על השכל ישר וערי, אותו דבר חל גם על הרעיונות המעוותים הקוראים לשחיתות ולחטאים, אללה יתעלה אמר בספרו הנשגב " מגונים היין, ההימור והפסלים הם טמאה מעבודת השטן, תתרחקו מהם כדי להצליח, השטן רוצה לזרוע ביניכם איבה ושנאה על ידי יין והימור כדי להרחיק אותכם מעבודת אללה ומהתפילה, הלואי ותפסיקו" (סורת השולחן: 91-90).

וכדי לחסלם באופן סופי אסר האיסלאם את יצורם, את הפצתם, וההשתכרות מהם, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוש אמר " היין קולל על כל צדדי השימוש והמשתמשים בו והם עשרה: היין עצמו, הממצה את היין, המבקש למצות, המוכר, הקונה, הנושא אליו, המשתכר ממנו, השותה והמקנה" (סונן אבן מאגה).

השמירה על כבוד הנשים

האיסלאם אסר את כל מה שיכול להשפיע במישרין ובעקיפין על כבוד האישה לכן הוא אסר את הזנות, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר "אל תיגשו לזנות כי זו חטא ודרך לא ישרה" (סורת אלאסראא: 32).

הוא אסר גם את כל הגורמים היכולים להביא לביצוע הזנות:

- כמו מגע ונשיקות למי שלא מותר לו, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלומו אמר " כל בן אדם ביצע זנות בהכרח, כי העין זונה בראייה, היד זונה במישושי, הנפש נוטה ואבר המין הוא המאפשר או המכחיש" (צחיח אבן חבאן).

- התבודדות עם אישה, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלומו " אסור להתבודד עם אשה ללא עם איש שאסור להתחתן ממנה" , עמד איש ואמר השתתפתי בהרבה קרבות ואשתי יצאה לעלות לרגלי, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלומו אמר לך תעלה לרגל עם אשתך" (בוכרי).

- הסתכלות על חלקי גוף אסורים, הנביא מוחמד עליו ברכת אללה ושלומו אמר " המבט הוא חץ מורעל של השטן, מי שיוותר עליו למען אללה ייגמל לו בטעם המתוק של האמונה בלבו".

- האסלאם אסר את ההשמצה המינית, מי שמאשים איש או אשה בדברים לא מוסריים ולא יכול להוכיח את האשמתו חייב להיענש בהלקאה שמונים פעמים אללה אמר: " מי שמשמיצים את הנשים המאמינות ואינם מביאים ארבעה עדים יש להלקותם שמונים פעמים ואל תקבלו עוד את עדותם ואלה הם הרשעים". (סורת האור: 4).

האיסלאם אסר גם כל מעשה וכל דבר שפוגע בכבודו וברגשותיו של הבן אדם, אללה יתעלה אמר " הוי מאמינים שלא יזלזלו אנשים באחרים אולי האחרים הם הטובים ביותר ולא תזלזלנה נשים באחרות אולי האחרות הן הטובות ביותר, ולא ללעוג לעצמכם ולא להשמיץ בכינויים, אוי לרשעות אחרי האמונה ומי שלא יחזור בתשובה האלה הם המקפחים, מאמינים תימנעו מחשיבה רעה כי חלק ממנה אשמה, ולא תרגלו ולא תלשינו כל אחד על השני האם יאהוב אחד לאכול את בשרו המת של אחיו ותשנאו אותו, ותהיו יראי שמיים כי אללה מקבל חזרה בתשובה ורחום" (סורת אלחוגראת: 11-12).

השמירה על הרכוש

האיסלאם הקיף את הרכוש הפרטי של הבן אדם בסייג חזק של הגנה על ידי הטלת עונשים מחמירים, תיגזר כריתת יד על הגנב. אללה יתעלה אמר " הגונב והגונבת יש לכרות להם יד כעונש לפשע והתנכלות מצד אללה, אללה גביר וחכם" (סורת השולחן: 38).

כריתת היד אינה מתבצעת באופן טריטילאי וללא הגבלות כפי שטוענים מי שאינם יודעים את מהות האיסלאם. הכריתה נעשית בצל תנאים והם:-

1- שהכסף יהיה שמור היטב והוא נגנב בכוח, אבל הכסף הנראה לעיין ואינו שמור, אינו מחייב כריתה כי בעל הכסף הוא רשן ולא שמר היטב על כספו.

2- באם הדחף לגניבה אינו הזדקקות לאוכל ולשתייה, אחרת אין מקום לכריתה – כך עשה הח'ליף עומר בשנת הרעבון.

3- שהכסף הנגנב יסתכם במכסה הקבועה לכריתת היד, אחרת אין מקום לכריתה.

גזירה זו וגזירות אחרות אין מתבצעות אם קיימים חשדות כלשהם. הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר " ככל האפשר תתרחקו מהגזירות על המוסלמים, אם תמצאו למוסלמי תירוץ או מוצא, שחררו אותו. טוב לטעות בסליחה מלטעות בענישה".

אבל כשההלכה מבטלת את הגזירה האלוהית בגלל ספקות וחשדות, היא נותנת לשופט להטיל עונש על האשם, כמו מאסרי הלקאה, נזיפה או קנס בהתאם לגישתו של השופט.

האיסלאם אסר את כל מה שיש בו כדי לפגוע ברכוש כמו שדידת כסף, שדידת אדמות או בשיטות של רמאות והונאה, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב " אל תאכלו את כספיכם בדרכים לא כשרות" (סורת הפרה: 188).

מי שפוגע ברכוש בצורה זו או אחרת צפוי לעונש מחמיר ביום הדין, הנביא מוחמד עליו ברכת אללה ולשלוה אמר " מי שלקח כסף ממוסלמי ללא זכאות יתקל באללה כשהוא כועס עליו" (מוסנד אל אימאם אחמד).

ההלכה האיסלמית מחיבת את הגנב או השודד להחזיר את הרכוש הנגנב ואם השחית אותו חייב לשלם תמורת ערכו, חובה זו מתבטלת אם בעל הרכוש מוותר וסולח, עם זאת נענש הגנב על העבירה.

ההלכה נתנה לבעל הרכוש זכות להגן על רכושו בכל האמצעים כולל הריגת התוקף ובמקרה שבעל הרכוש הוא אשר נהרג הוא נופל חלל. הנביא מוחמד עליו ברכת אללה ושלוה אמר " מי שנהרג בעד רכושו הוא חלל" (בוכרי).

כסף אבוד

ההלכה גיבשה שיטות להגן על כסף ציבורי ועל כסף פרטי. יש לשמור על הכסף אפילו אם זה כסף אבוד. כסף אבוד זה אינו מזכותו של מי מצא אותו. וכדי לשמור על הרכוש קבעה ההלכה עיקרונות לכסף אבוד ולחיות תועות. הכסף שבעליו איבדו נקרא כסף אבוד והחיה או הבהמה שבעליה איבדו נקראת חיה תועה.

האיסלאם חייב לקחת את הכסף האבוד למקום בטוח כדי לשמור על נכסי האנשים וגם לחפש אחר בעליהם אם זה אפשרי. הנביא מוחמד נשאל על הנכס האבוד הוא אמר " שתדע את כל הפרטים שלו ותמתין שנה אם בעליו הגיעו תן, ואם לא הוא שלך". האיש שאל ומה על הצאן התועה, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוש אמר " הוא לך או לאחריך או לזאב", האיש שאל: ומה על הגמל התועה? הנביא עליו ברכה ושלוש אמר "מה לך עם הגמל, יש לו משקה, יש לו אוכל עד שהוא נתקל בבעליו". (בוכרי).

ובקשר לסוגי אוכל שונים יש לאכול. אנס ירצהו אללה אמר כי הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוש עבר על פני תמר אחד אז אמר " לולא שאני חושש שתמר זה הוא צדקה הייתי אוכל אותו" מוסלם.

ובקשר לדברים הפשוטים האבודים הותר למוסלמים להפיק תועלת מהם. גאבר בן עבדוללה אמר כי הנביא מוחמד הרשה לנו לקחת מקל, שוט חבל ועוד.

הח'ליף עלי בן אבי טאלב פנה לנביא מוחמד ואמר: מצאתי דינאר בשוק, הנביא אמר תציג אותו בפני שלושה אנשים אם יכירו אותו תוכל לקחת לעצמך".

לאדם שמצא כסף או נכס אבוד זכות להתאבד בו בשם בעליו או להפיק תועלת ממנו בתום שנה. אווס אבן כעב אמר: מצאתי צרור ובו מאה דינארים פניתי לנביא מוחמד שאמר תציג אותו בפני אנשים למשך שנה ", וכך עשיתי ולאחר מכן פנו לנביא שאמר תוכל לנצל אותו" (בוכרי).

השמירה על הזרעים

האיסלאם יחס חשיבות רבה לשמירה על הזרעית כי היא האמצעי היחיד לשמירה על המין האינושי, לכן אין פלא שהאיסלאם אסר כל דבר שיש בו כדי למנוע את הזרעים או להגבילה ללא סיבות טובות וליגאליות. אללה אמר " ואם ילך יחתור באדמה כדי לעוות אותה להשחית את המטעים ואת הזרעית, ואללה אינו אוהב השחתה " (סורת הפרה: 205).

האיסלאם אסר את ההפלה אחרי חודש רביעי כיוון שההפלה היא פגיעה בנפש אינושית אלא אם כן קיימת סכנה מוחשית לאם. האיסלאם רואה בהפלה אחרי ארבעה חודשים של הריון כהריגה המחייבת עונש מחמיר בנוסף לכופר באם נעשה הדבר בזדון ואם לא נעשה בכוונה ניתן להסתפק בכופר.

ההלכה האיסלמית האיצה את המוסלמים להתחתן ולהרבות ילדים. הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוש אמר " תתחתנו מהחביבה היולדת כי אני אתגאה בכם בפני הנביאים ביום הדין".

הנביא מוחמד עליו ברכה ושלווה אמר " בני נוער מי שיוכל להתחתן שיתחתן כי זה טוב לעיניו, לכבוד ומי שלא יוכל חייב לצום בהגנה עצמית".

השמירה על היחוס

בהיותה הגרעין העיקרי של החברה, וכדי לשמור עליה מפני התפרקות יחוס האיסלאם למשפחה חשיבות רבה והבטיח לה טיפול מלא. וכל עוד והיחוס הוא הקשר העיקרי של המשפחה הרי הוא אשר גורם להכרה הדדית בין בני המשפחה הקטנה והגדולה תוך שמירה הדדית על הזכויות והחובות המשפחתיות.

הנביא מוחמד עליו ברכה ושלווה אמר " יש ללמוד מהיחוס שלכם איך להיות בקשר עם הקרובים , דבר זה מגביר את האהבה, העושר והגאווה".

לכן הקפיד האיסלאם שלא לגרום לערבוב יחוסים כדי למנוע התפרקות החברה ומתן ירושה למי שאינם זכאים. הנביא מוחמד אמר " כל אשה שהוכנסה ליחוס שאינו שלה, אינה שייכת לאללה ולא תיכנס לגן עדן וכל איש שהתכחש לבן שלו לא יראה את פני אללה ויושמץ בפני הקודמים והאחרונים".

האיסלאם שלל וביטל שיטות מושחתות שהיו נפוצות אצל ערבים ואחרים בין היתר:-

שיטת האימוץ

שפירושה לאמץ ילד ולשלווה בבני המשפחה ובכן יהיו לו אותן זכויות ואותן חובות של אחיו, אללה יתעלה אמר בספרו הנשגב " אללה לא ברא לאיש שני לבבות, ולא הפך את מאומציכם לבניכם. אלה הם דברים היוצאים רק מהפה. אללה אומר אמת והוא מדריך לדרך הישרה. תקראו להם לפי אבותיהם, ואם לא תדעה, והם אחיכם לדת ועבדיכם". (סורת אלאחזאב: 4-5).

שיטת ההכרה בבן

לפי לא מוכר הבן, כבן ליגאלי אלא לאחר שאביו יכיר בו ויסכים לצרפו ביחוסו. האיסלאם שלל וביטל שיטה זו הפוגעת בחוזה הנישואין והשמה את ענייני המשפחה תחת נטיותיו של הבעל. דבר זה משמש פגיעה בכבודה של האשה והבחנה בין בנים ופגיעה ביחוסים לכן החליט האיסלאם כי כל ילד שנולד באופן ליגאלי מיוחס לאבא שלו אפילו אם לא יכיר בו האב. הנביא מוחמד אמר: " הבן הוא תולדת המטה" (בוכרי).

אבל אם יוכיח הבעל שאשתו בגדה בו והרתה מאיש אחר הבן לא ייוחס לו.

שיטת אלח'ולע (الخلع)

לתת לאב המשפחה לסלק מבני משפחתו כל ילד שיחוסו מוכר ובכך הופך הילד להיות זר ומנוכר, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר " שני דברים הגובלים בכפירה, חשד ביחוס ויללה על המת" (מסופר על ידי מוסלם).

יחוס האשה אחרי הנישואין למשפחת בן הזוג

לפי ההלכה האיסלמית, שומרת האישה על שמה ועל יחוסה ואינה מיוחסת למשפחת הבעל, דבר זה משקף את כבודה ואת עצמאותה ואת השיוויון בינה לבין הבעל בערך האנושי, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר " מי שיוחס לאדם אחר שאינו האבא שלו ומי שיחס לו אנשים שאינם בני משפחתו גמולם הוא קללת אללה, המלאכים וכל האנשים" .

השמירה על זכויות הנחלשים וחסרי היכולת:-

1- האיסלם שם דגש על נושא זה, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר " אללה אינו מכבד אומה אשר שבה לא מממש החלש את זכותו מהחזק ללא טרחה". (סונן אבן מאגה). הנביא מוחמד אמר עוד" שלוש תכונות, מי שנהנה מהן חיפה עליו אללה והכניסו לגן עדן: רחמנות כלפי החלש, יחס טוב כלפי ההורים והטבה עם עבד".

2- השמירה על זכויות הנזקקים: אללה ישתבח שמו ויתעלה אמור בספרו הנשגב " תן את הזכות לקרוב המשפחה, למסכן ולעובר האומלל ואל תבזבז כי בזבזנים הם אחים לשטן והשטן כופר באללה"(סורת אל-אסראא: 26-27). אללה ישתבח שמו ויתעלה אומר בספרו הנשגב " במי שמבקש נדיבות אסור לנזוף"(סורת א.דוחא: 10).

3- השמירה על זכויות הקטנים, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר " מי שלא ירחם את קטיננו ולא יכבד את זקננו איננו שייך לנו".

4- השמירה על זכויות הזקנים, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר " הבחור שמטיב עם זקן, אללה מביא לו מי יטיב עמו בזקנתו".

5- השמירה על זכויות החולים, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר " למוסלמי חובה על המוסלמי בחמשה נושאים: להשיב לו בדרישות שלום, לבקר אצל החולה, להשתתף בהלוויה, להיענות להזמנה ולבקש בריאות למי שמתעטש". (מסופר על ידי בוכרי).

6- השמירה על זכויות היתומים, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב " אל תקפח את היתומים"(סורת א.דוחה: 9).

אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר עוד " מי שאוכלים בקפוח את כספי היתומים הם כאוכלי אש בבטניהם וילכו ליגיהנום".

7- השמירה על זכויות הבנים: " אל תהרגו את בניכם מחמת עוני אנו מפרנסים אותכם ואותם" (סורת אל-אנעם: 151).

השמירה על אוצרות הטבע

אוצרות הטבע החשופים והטמונים במעמקי האדמה אינם נחלתו של אחד או של קבוצה, אלה הם רכושו של הכלל המסוגל לנצל בהתאם לטובת הכלל, כולל יחידים וחברה, בחברה האיסלמית שומרים על אוצרות אלו כדי למנוע מאף אחד מלפגוע בהם. אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב " אללה אשר הכניע לכם את הים על מנת שהאוניות יפליגו בו בהתאם לצווי שלו וגם לחותר למען חסדו ואולי תודו והכניע לכם את מה שיש בשמיים ובארץ כאות למי ששואבים את מוחם" (סורת אל-גת'יה: 12-13).

זכויות ציבוריות ופרטיות באיסלאם

כל עוד והאיסלאם חותר להידוק הקשרים החברתיים בין בני החברה הן הקשרים החמימיים הנקראים (אל ארחאם) שאללה ביקש לחברם והזהיר מפני ניתוקם, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב " אנשים, תיראו מפני אללה אשר ברא אותכם מנפש אחת וממנה ברא את בן הזוג והוליד להם גברים ונשים ותיראו מפני אללה שנעזרים בו והקשרים החמימיים כי אללה משגיח עליכם" (סורת הנשים: 1).

הן השקרים הרגילים המקשרים בין בני החברה כדי ליצור אווירה של חיבה, הרמוניה ושלוש בחברה האיסלמית, לכן מצווה המוסלמי לקיים את חובותיו כלפי אחיו המוסלמים. הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוש אמר " שלא תתקנאו, ולא תתנגשו, ולא תשנאו כל אחד את השני ולא תפנו עורף ואל תקנאו מה שאחרים קנו ותהיו עבדי אללה כאחים. המוסלמי הוא אח למוסלמי לא יקפחו ולא יכזיבו ולא ישפילו, יראת השמים פה והצביע על החזה שלו שלוש פעמים".

עוולה מספקת היא שהמוסלמי יבזה את אחיו המוסלמי, כל מה שיש למוסלמי, דמו, כספו וכבדו אסור על המוסלמי.

ההלכה האסלמית קבעה זכויות מיוחדות וזכויות ציבוריות בן היתר:-

זכויות אללה המתבטאות באמונה באללה בלבד, אין אל חוץ מאללה, עדות זו מחייבת :

י- האמונה בבלעדיותו של אללה בהיותו לבד בורא העולם על כל מה שיש בו ובהיותו השולט בו וכל דבר מתקיים ומתרחש על פי רצונו. אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב " הבריאה וההוראה הן ברשותו, יתברך אללה ריבונו של העולם"(סורת אל אערף:54).

ז- יחודו של אללה בשמותיו ותואריו, פירושו להאמין כי אללה ישתבח שמו ויתעלה הוא בעל השמות והתוארים הנשגבים ביותר והוא מעל ומעבר לכל לקוי, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב " לאללה הכינויים המשובחים תקראו לו באמצעותם ואלה המערבבים בכינויו ייגמלו לפי עבודתם"(סורת אלאערף:180).

יש להאמין בשמותי בכנויים ובתוארים אלה שהוגדרו על ידי אללה ועל ידי הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה ללא השוואה או הקבלה, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בקוראן הקדוש " אין כמותו דבר הוא השומע והרואה" (סורת א.שורא:11).

ז- לעבוד את אללה בהיותו האל האמיתי שאין כמוהו זכאי לעבודה, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בקוראן הקדוש " כל נביא ששלחנו לפניך, משירים לו כי אין אל חוץ ממני, שתעבדו"(סורת הנביאים:25).

מעשי ידו של הבן אדם צריכים להתיישר עם תורת אללה. אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בקוראן הקדוש " מי שמתנשאים על עבודתי ייכנסו לגיהנום מנוצחים" (סורת ע'פר:60).

הבן אדם חייב למלא את מצוות אללה כמו התפילה הגורמת להימנעות ממעשי עוולה. אללה אמר" התפילה אוסרת מעשי עוולה ורשע" (סורת העכביש :45).

הזכאת גם מנקה את הנפש מיצר הקמצנות. אללה יתעלה אומר בספרו הנשגב " תקח מכספם צדקה תנקה ותזכה אותם" (סורת התשובה :103).

הצום מרסן את יצרי הנפש, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב " מאמינים נגזר עליכם הצום כפי שנגזר על קודמיכם הלוואי ותהיו יראי שמים" (סורת הפרה :183).

עליית הרגל שלפי דברי אללה מיועדת כדי להפיק תועלת ולזכור את שם אללה בימים ספורים בעד פרנסתם מכל בהמות.

כל מצוות האיסלם מתישרות עם היכולת האינושית ואינן מטילות עליה דבר מעל ומעבר, כי אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר " אללה רוצה להקל עליכם ולא להקשות עליכם".

הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוש אמר " אילו הוריתי עליכם משהו אתם חייבים לממש את מה שביכולתכם" (סורת הפרה: 185).

מצוות אלו מתבטלות במקרים מסויימים כמו:-

התפילה מתקיימת תוך תנועות גוף מסויימות, כולל עמידה ואם המתפלל אינו יכול לעמוד על רגליו הוא יכול להתפלל בישיבה, או בשכיבה או אפילו בסימוני יד ואצבע חובה זו מתבטלת במקרה של מחלה, פחד או במקרה של גשם עז, גם חובת התפילה מתבטלת בשביל האשה שבמחזיר או שילדה לתקופה מסויימת.

הזכאת מתבטלת על העניים שאפילו זכאים לקבל חלק ממנה.

הצום מתבטל בשביל החולה ועל הזקן שמתקשה לצום, וגם בשביל אשה בהריון עד שתלד, גם מותר לאדם הנוסע למרחק מסויים שלא לצום .

יכול לצום לאחר מכן, אותו דבר חל גם על האישה שבמחזור, או שילדה לתקופה מסויימת.

חובת עליית הרגל מתבטלת מעל שכמו של מי שאין לו כסף, אבל אם יש לו כסף ואינו יכול מבחינה גופנית הוא יכול להסמיך אדם אחר כדי לעלות לרגל במקומו, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב " אללה מטיל על האנשים לעלות רגל ולא על חסרי היכולת" (סורת אל עמראן:97).

באם חשש הבן אדם מפני מוות הוא יכול לאכול דברים אסורים כמו חיה מתה, בשר חזיר וגם לשתות יין אבל בכמיות קטנות, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בקוראן הקדוש " ומי שהוכרח ללא הגזמה אין פגם בכך" (סורת הפרה: 172).

בפרשו פסוק זה אמר שיח' סייד קוטב " זו היא האמונה המכירה בבן אדם כבן אדם, שאינו חיה, אינו מלאך ואינו שטן. היא מכירה בו על כל חולשותיו ויתרונותיו ומקבלת אותו כישות אחת בעלת גוף עם יצרים, ושכל עם חשיבה והערכה, ומטילה עליו מצוות שקיומן תלוי ביכולתו, ללא קיפוח וללא עקשנות.

זכויות הנביא מוחמד עליו השלום בעדות שהוא הנביא, עדות זו מחייבת:

1- לצייט לו בכל מה שאמר, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב " מי שיציית לנביא מצייט לאללה, ואם יש מתחמקים, הרי אינך אחראי להם" (סורת הנשים: 20).

2- להאמין למה שהודיע, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בקוראן הקדוש " אינו מדבר שטיות, זו היא השראה אלוהית" (סורת הכוכב:3).

ז- להימנע ממה שהזהיר מפניו, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב " תקבלו את מה שהביא הנביא ותתרחקו ממה שהזהיר מפניו" (סורת אל-חשר:1).

ז- לעבוד את מה שחוקק הנביא מוחמד עליו ברכה ושלו, הנביא מוחמד עליו השלום אמר " מי שיעשה מעשה שלא קבענו לא יתקבל" (מסופר על ידי מוסלם).

זכויות כל הנביאים והשליחים

לפי ההלכה האיסלאמית משתלמת אמונתו של המוסלמי אך ורק לאחר שיאמין בכל נביאי ושליחי אללה יתעלה מאדם הראשון ועד לנביא מוחמד עליו ברכה ושלו, ומי שמפיר עקרון זה נחשב לכופר, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב " מי שכופרים באללה ושליחיו ורוצים להפריד בין אללה לבין שליחיו ואומרים נאמין בכמה מהם ורוצים לרקוד על החבל, אלה הם הכופרים באמת וכבר הכנו לכופרים יסורים משפילים" (סורת הנשים: 150-151).

הנביא מוחמד עליו ברכה ושלו הוא החותם, ושליחותו באה כדי להשלים את השליחיות השמיימיות שקדמו לו, ומתקנת אותן כי אלה נתבצעו בזמנים מסוימים ולקהל מסוים בעוד שהנביא מוחמד עליו ברכה ושלו נשלח לכל האנשים ובכל הזמנים עד ליום הדין. אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב " לא שלחנו אותן אלא לכל האנשים כמבשר ומזהיר אבל הרבה אנשים אינם יודעים" (סורת סבא:28).

המוסלמי נדרש להודיע לאחרים על שליחות האיסלאם והלכתו ואם יקבלו, בסדר, ומי שלא יקבל נהפך הדבר להיות עדות נגדם, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בקוראן הקדוש " אין כפייה בדת, הטוב התברר והרע התברר". (סורת הפרה:256).

זכות ההורים

מתבטאות בציות להם ואם לא יבקשו דבר אסור, ובציות להוראותיהם, ההטבה עמם, הבטחת הצרכים החיונים שלהם כמו אוכל, שתייה, לבוש ומגורים, להנמיך פרופיל וההימנעות מלפגוע ברגשותיהם. אללה קשר בין זכויותיו לבין זכויות ההורים. אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב " אלוהיך גזר שלא לעבוד או אפילו שניהם אל תצעק עליהם ולא תנזוף בהם, אמור להם דברים טובים, והנמך פרופיל כלפיהם ותתפלל לאללה שירחם עליהם כפי שגידלו אותי בעודי קטן" (סורת אל אסרא: 23).

הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוֹם אמר: "שביעות רצונו של אללה קשורה בשביעות רצון האבי, ומורת רוחו של אללה קשורה במורת רוחו של האב" (צחיח אבן חייאן).

זכויות אלו מובטחות לשני ההורים אפילו אם אינם מוסלמים. אסמאא בת אבו בקר אמר "הלכתי לבקר אצל אמא שעוד לא התאסלמה, ושאלתי את הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוֹם האם זה אסור? הנביא מוחמד עליו השלוֹם אמר: את חייבת לשמור עם קשר עם אמא" (מסופר על ידי מוסלם).

האם קודמת לאב ביחס הטוב וברחמנות מצד הבנים, אבו הורייה ירצהו אללה אמר כי איש אחד בא לנביא מוחמד עליו ברכה ושלוֹם ושאל: מי הוא זכאי ביחס הטוב? הנביא מוחמד אמר: אמא, ולאחר מכן אמא ועוד אמא ולאחר מכן אבא" (מסופר על מוסלם).

דבר זה נובע מהעובדה כי האם סובלת קשיים ועייפות יותר מהאב, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב "היא הרתה בו בעייפות וילדה בעייפות" (סורת אל אחקאף:15).

חובות הבעל על אשתו

אחריות מזכותו של הבעל להיות אחראי על הבית, אללה – ללא שתלטנות- כדי לעשות כל משהוא טוב למשפחה. אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב "הגברים אחראים על הנשים בהתאם להעדפת אללה ולפי הוצאותיהם" (סורת הנשים:34), כי הגברים מתנהגים בדרך כלל לפי השכל בניגוד לנשים המתנהגות לפי הרגשות, אבל אין לפרש את הדבר כאילו אסור להתיעץ עמן בכל הנשואים הקשורים לחיי המשפחה.

1 -לציית לדברי והוראות הבעל – שלא בחטא – מפי עאישה נאמר שהיא שאלה את הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוֹם מי הוא הזכאי לכובדה וציותה של האשה? הנביא מוחמד עליו השלוֹם אמר: הבעל, ושאלתי ומי הוא הזכאי לכבודו וציותו מהגבר? הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוֹם אמר: אמא".

2 - שלא תימנע מלשכוב עמו כשירצה ובכל עת אלא אם כן יש סיבה הלכתית. הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוֹם אמר "אם הגבר קרא לאשתו לשכוב עמו ונמנעה, המלאכים יקללו אותה עד לבוקר" (מסופר על ידי בוכרי).

3 - שלא תטיל עליו מה שאינו יכול ולהקפיד על השבעת רצונו וממוש דרישותו. הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוֹם אמר "אילו ביקשתי מאחד לסגוד למישהו הייתי מבקש מהאשה לסגוד לבעלה" (מסופר על ידי תרמזי).

4 - לשמור היטב על כספו, על ילדיו ועל כבודו, הנביא מוחמד עליו ברכת אללה ושלום אמר " האשה הטובה ביותר היא המשמחת כשאתה מסתכלי, המצייתת כשאתה מבקשי, והשומרת על עצמה ועל כעסך בהיעדרותך. והקריא את הפסוק הקוראני " הגברים אחראים על הנשים" ועד לסוף הפסוק.

5 - שלא לצאת מהבית אלא בידיעתו ובשביעות רצונו ולא תכניס לבית אדם שנוא עליו. הנביא מוחמד עליו ברכת אללה ושלום אמר " יש לכם חובות על הנשים ולנשים יש חובות עליכם, חובותיכם על השנים שלא יכניסו למיטותיכם או לבתיכם מי שאתם שונאים, וחובות הנשים עליכם שתטיבו עמן כלבוש ובאוכל" (סונן אבן מאגה).

חובות האשה על בעלה

1- המהר שהוא זכות האשה אצל בעלה ואי אפשר לכרות את חוזה הנישואין ללא מהרי אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב " תתנו לנשים את המהר כזכות ואם תוותרנה על חלק ממנו תיהנו מממנו". (סורת הנשים:4).

2- הצדק והשיוויון מצד מי שיש לו שתי בנות זוג או יותר – הבעל חייב להיות צודק ביניהן באוכל בשתייה בלבוש, במגורים ובלינה. הנביא מוחמד עליו ברכת אללה ושלום אמר " אם לאיש יש שתי נשים ונטה עם אחת מהן בא ביום הדין עם פלג גוף נטוי". (סונן אבו דאווד).

3- להוציא עליה ועל ילדיה ולתת לה כסף לפי יכולתו, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו השנגב " בעל היכולת חייב להוציא לפי יכולתו, ובעל האמצעים חייב להוציא לפי יכולתו, אללה לא מטיל על נפש יותר ממה שנתן לה" (סורת הגירושין:7).

וכדי לעודד נישואין וחיי משפחה ראה האיסלאם בהוצאות אלו מקור של ברכה, הנביא מוחמד עליו ברכה אללה ושלום אמר לסעד בן אבי ווקאץ " כל מי שמוציא למען אללה הוא נגמל עליה אפילו פת הלחם שתשים בפה אתשך" (מסופר על ידי בוכרי).

מגיע לאשה לקחת מכספו של הבעל ללא ידיעותו אם הוא קמצן. הינד בנת עותבה אמרה: שאלתי את הנביא " אבו סופיין הוא איש קמצן ואינו נותן לי מספיק כסף לי וילידיים ואני לוקחת כסף ללא ידיעתו, הנביא השיב " תקחי, מה שיספיק לכם אבל ללא הגזמה" (מסופר על ידי בוכרי).

4- הלינה והיחס הטוב, זו היא חובה חשובה המוטלת על הבעל. כי האשה תמיד זקוקה ללב מרחם ובעל שיתיחס אליה בעדינות ויממש לה את היצר שלה כדי שלא תצטרך לדברים בלתי נחמדים. הנביא מוחמד עליו ברכה ושלום אמר

לגאבר ירצהו אללה" התחתנת גאברי אמר: כן, הנביא שאל: בכורה או אלמנה, אמר: אלמנה, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר: אתה חייב להצטחק עמה ולשחק עמה לחלוטין" (מסופר על ידי בוכרי).

5- לשמור על סודותיה ולחפות על חסרונותיה ולשמור על היחסים האינטימיים שלה, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר " בעל המעמד הרע ביותר בעיני אללה ביום הדין הוא האיש שממתיק סודות עם אשתו ואשתו ממתיקה סודות עמו ולאחר מכן חושף אותם" (מסופר על ידי מוסלם).

6- להתייחס אליה באופן טוב ולהתערב עמה בנושאים הקשורים לחיי המשפחה, ללא עריצות ולהבטיח לה את גורמי האושר והמנוחה הנפשית, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר " המאמין המושלם ביותר הוא בעל המוסר והטוב ביותר שלכם הוא הטוב לנשים" (צחיח אבן חייאן).

7- לגלות מידה רבה של סבלנות כלפי הנזק והמעידות שלה. הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר " המאמין אינו מפקיר מאמינה, אם ישנא תכונה שלה הוא ישמח בתכונות אחרות" (מסופר על ידי מוסלם).

8- הקנאה והשמירה מפני כניסה למקומות חשודים ומושחתים, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב " אלה שהאמינו, תגנו על עצמם ומשפחותיכם מפני אש השורפת אנשים ואבנים" (מסופר על ידי מוסלם).

9- לשמור על רכושה הפרטי ולא לקחת ממנו שום דבר אלא בהסכמתה ובידיעות, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה " אי אפשר לנצל את כספו של מוסלמי אלא בהסמכתו".

זכות הילדים

□ לשמור על חייהם, לטפל בהם ובעינייניהם, וגם להבטיח את צרכי המאכל והשתיה, הלבוש והמגורים. הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר " חטא עצום הוא לפגוע במי שהוא מפרנס" (צחיח אבן חייאן).

□ לבחור בשמות טובים להם, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר " ביום הדין אתם נקראים בשמותיכם ובשמות אבותיכם, תטיבו לבחור בשמות טובים" (צחיח אבן חייאן).

□ טיפוח מוסר וערכים בקרבם, כמו התביישות, כבוד המבוגרים, לדבר אמת, אמינות וציות להורים, וגם להסיח את דעתם מתכונות שליליות כמו שקר, רמאות, בגידה, גניבה ואי ציות להורים, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר " תטיבו עם ילדים ותשכילו לגדלם" (סונן אבן מאגה).

- ללמד אותם, לגדל אותם לפי המוסר, ולבחור בחברים הטובים, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר " כלכם אחראים על אנשיכם, האימאם אחראי על החברה, האישי אחראי על משפחתו, האשה אחראית על משפחתה, המשרת אחראי על שמירת כסף אדונו" (צחיח אלבוכרי).
- לשמור על בטיחותם ושלוהם ולא להתפלל עליהם. הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר " אל תתפללו על עצמכם, או על בניכם, או על רכושכם, פן שתהיה זו שעת היענות מצד אללה" (צחיח מוסלם).
- להנהיג צדק ביניהם ולא להעדיף אחד על פני השני במתנות, במענקים וביחס הטוב, העדמה כזו יכולה לשמש גורם לאי ציות, לשנאה ולקנאה ביניהם, אנועמאן אבן בשיר אמר: אבא העניק חלק מרכושו ואמא עומרא בנת רוואחה אמרה לא אסכים לכך לפני שתודיע לנביא מוחמד, אבא מהר ללכת לנביא ולהודיע לו, הנביא מוחמד אמר: " עשית כזה עם כל הילדים?" אמר לא, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר: תיראו מפני אללה ותהיו שוויונים בין בניכם", אז אבא חזר וקבל בחזרה שהעניק לי.
- האיסלאם קרא להטיב עם הורי האישי, עם קרובי משפחתו, מבחינה חומרית, אם הוא עשיר – על ידי מילוי צורכיהם והשתתפות באבליהם ובשמחותיהם, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב" תיראו מפני אללה שאתם פונים לו וגם מפני היחסים החמימיים" (סורת הנשים:1).
- האיסלאם האיץ במוסלמי לשמור על בעלי היחסים החמימיים אפילו אם לא ישמרו בקשר עמו. הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר: " השומר על יחסים חמימיים אינו הגומל אלא הוא מי שלא עמדו בעלי היחסים החמימיים בקשר עמו והוא עמד בקשר עמם".
- האיסלאם הזהיר מפני ניתוק קשרים חמימיים וראה בו חטא גדול. הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר " אללה ברא את כל היצורים וכשגמר שאלה הרחם ומה על מנתק הקשר החמימי, אללה יתעלה אמר לא יספיק שאני אעמוד בקשר על מי שעמד בקשר עמך ואנתק עם מי שינתק, היא אמרה מספיק, אללה יתשבח שמו ויתעלה אמר זה זכותך" אבו הוריירה הוסיף " תיזהרו מפני השחתה בארץ וניתוק יחסים חמימיים" (צחיח אל-בוכרי).

זכות האחראי אצל הנתינים

- להישמע ולציית לו בכל דבר כשר וטוב, כי זה הוא ציות לאללה שאמר " מאמינים תצייתו לאללה, לנביא ולאחראים עליכם" (סורת הנשים:59).

- לטכס לו עצה בעדינות ולא להוליך אותו שולל ולהזהיר לו את צורכי הנתינים, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר למושה ואחיו הארון כששיגר אותם לפרעה: "דברו לו באופן עדין אולי ייזכר או יפחד".
- הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר " האמונה היא עצה, אמר למי אמר לאללה, לספרו לשליחו, ולאימאמים ולשאר המוסלמים".
- לעמוד לימינו בעתות צרה ומשברים ולא לצאת נגדו או להפקירו אפילו מצד אלה שאינם חסידיו, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר " מי שיבוא כדי להמריד אותכם ולפלג אותכם, תהרגו אותו" (צחיח מוסלם).

זכות הנתינים אצל האחראי

- הנהגת צדק מלא, לתת לכל בעל זכות את זכותו, הוא חייב להיות שווים בעיניו ללא העדפת אחד על פני השני או שכבה על פני שנייה, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר " האדם החביב ביותר על אללה והקרוב לו ביותר ביום הדין הוא המושל הצודק, והשנוא ביותר על נפשו של אללה ביום הדין הוא המושל המקפח" (סונן א.ת.רמזי).
- להימנע מלקפח, ולבגוד בנתיניו. הנביא מוחמד עליו ברכת אללה ושלוה אמר " מי שאללה ממשיל אותו על נתינים ומרמה אותם עד מותו נאסר עליו גן עדן" (צחיח מוסלם).
- להתייעץ עמם בעניינים הקשורים לאינטרסיהם המדיניים החברתיים והכלכליים, עצה בנושאים שלא נכללו בפסקי ההלכה ולתת להם הזדמנות לבטא את דעותיהם, ומיחשבותיהם בחופשיות. ולקבל את העצה המתישרת עם טובת הכלל, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב " מתוך רחמנות אללה התרככת להם, אילו היית קשה עורף וגס לב היו מתפזרים ממך, סלח להם ובקש להם סליחה ותתייעץ עמם" (סורת אל עומראן:159).
- ההלכה חיבת לשמש מקור לסמכותו ושלטונו על נתיניו, אין מקום למגמות האישיות ולגזירות הערטילאיות. אחרי שעלה לכסא הכליפות אמר עומר אבן אלח'טאב לאבו מריים א.סלולי שרצח את אחיו יזיד אבן אלח'טאב: " אני נשבע שלא אאהוב אותך עד שהאדמה תאהוב אדם" אבו מריים שאל: האם תחושה זו תמנע ממני זכות? עומר השיב: לא, אבו מריים הגיב: אין פגם בכך, נשים בלבד הן המצטערות על אהבה.
- לא להיעלם מנתיניו ולא לסגור דלתות בפניהם וגם לא להתנשא מעליהם ולא יפרידו עוזרים בינו לבינם, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר: " מי שהומשל על ענייני המוסלמים והתעלם ממצבם, מצורכיהם מהעוני שלהם ומדלותם יתעלם אללה ישתבח שמו ביום הדין מצרכיו, מהעוני שלו ומדלותו" (אל מוסתדרק).

□ מרחמנותו כלפי נתיניו לא להטיל עליהם מה שאינם יכולים לשאת או להצר על חייהם. הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר "אלוהי מי שהומשל על ענייני האומה שלי והקשה עליה שתקשה עליו ומי שריחם עליה רחם עליו" (צחיח מוסלם).

זכות השכנים

□ האיסלאם צווה להטיב עם השכנים, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב "תעבדו את אללה ולא תשתפו אתו אל, ותטיבו עם ההורים, הקרובים, היתומים, המסכנים, השכנים, הקרובים והרחוקים, והנוסעים למרחקים, ועם עבדיכם, אללה אינו אוהב שחצן או גאוותן". (סורת הנשים 36).

□ האיסלאם אסר את הפגיעה המילולית או החומרית בשכנים. אבו הוריירה אמר: לנביא מוחמד נאמר כי אשה פלונית צמה ביום, ומתפללת בלילה אבל היא פוגעת מילולית בשכניה. הוא אמר "גורלה הוא גיהנום כי אינה טובה". ונאמר לו כי אשה אחרת מקיימת את מצוות התפילה וצמה בחודש רמדאן ותורמת מעט ואינה פוגעת באף אחד בלשונה, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר: "גורלה בגן עדן" (אלמוסתדרק).

□ האיסלאם יחס מעמד חשוב לשכן, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר "המלאך גבריאל המשיך להמליץ על השכן עד שחשבתי שיקצה לו חלק בירושה" (צחיח אלבוכרי).

□ הפגיעה בשכן עומדת בסתירה עם האמונה. הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר "נשבע באללה שלא יאמין, שלא יאמין, שלא יאמין, נשאל: מי נביא אללה, הנביא עליו ברכה ושלוה אמר "מי שהשכן שלו אינו נשמר מרעותיו". (צחיח אלבוכרי).

□ יש גם לסבול את נזקו וטעותו של השכן, איש אחד פנה לאבן עבאס ואמר: יש לי שכן שמזיק לי, מקלל אותי ומציק לי אז אמר לו: לך אם הוא לא יציית לאללה כלפיק, תציית לאללה כלפיו".

□ לשכן שאינו מוסלמי יש זכויות. בני משפחת עבדאללה בן עומר שחטו כבשה, וכשהגיע לביתו שאל: נתתם חלק לשכננו היהודי? שמעתי את הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אומר "גבריאל המשיך להמליץ על השכן עד שחשבתי שיקצה לו חלק בירושה" (מסופר על ידי א.תרמזי).

זכות החברים

יש להתחשב בחברים ובידידים כולל מתן הטבות וטכוס עצה. הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר: " החברים הטובים ביותר בעיני אללה הם המטיבים עם חבריהם והשכנים הטובים ביותר בעיני אללה הם המטיבים עם שכניהם".

זכות האורח

יש להכניס את האורחים באופן טוב, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר " מי שמאמין באללה וביום הדין מטיב עם שכנו ומי שמאמין באללה וביום הדין מכניס את אורחו טוב, כי זה הוא פרס". הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה נשאל ומה הוא הפרס שלו? הוא השיב: היום וליילה, האירוח שלושה ימים, ומעבר לכך זו צדקה, ומי שמאמין באללה וביום הדין שידבר טוב או ישתוק" (צחיח אלבוכרי).

הכנסת אורחים טובה נחשבת למעשה טוב. הנביא מוחמד אמר " האיש האוחז ברסן סוסו נלחם למען אללה ומתרחק מרעת האנשים כמוהו כמו איש רועה צאנו, מכניס את אורחו ומקיים את חובותו" (אלמוסתדרק).

להכנסת אורחים יש כללים כמו פנים סבירות, וגם היפופות טובה. הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר " לפי ההלכה חיב בעל הבית ללוות את אורחו עד לדלת הבית" (סונן אבן מאגה).

האורח חייב גם להתחשב במצבו של המארח, לא להכביד עליו, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר " הלא מותר למוסלמי לשהות אצל חברו עד שיהיה אשם". שאלו את הנביא איך? אמר " שישהה אצלו עד שלא יישאר אצלו מה להגיש לו". (צחיח מוסלם).

זכויות העניים והמסכנים

אללה שיבח את המוציאים למענו וחותרים לספק את צרכי האנשים העניים המסכנים והנזקקים, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב" בכספיהם זכות קבועה למבקש ולנזקק" (סורת א.זארית:19).

מעשי הצדקה לעניים נחשבים לדבר טוב מאוד, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב " לא רק חסד להפנות את פניכם למזרח או למערב, בספר, ובנביאים, ולתת ברצון טוב את הכסף לקרובי המשפחה, ליתומים, למסכנים, לנוסעים למרחקים ולעבדים" (סורת התשובה: 34).

לכן, הוטלה הזכאת ונחשבה למרכיב עיקרי באיסלאם והיא מוטלת על כל מוסלמי שיש לו הכמות הקבועה למשך שנה. אללה אמר " הם צוו לעבוד את אללה כמסורים ומשלימים ולקיים את התפילות ולתת את הזכאת, זו היא הדת הערכית". זכאי הזכאת הם כפי שאמר אללה ישתבח שמו ויתעלה בספרו הנשגב " הזכאת לעניים ולמסכנים ולעוסקים בה, לקרובים, לעבדים, לשוקעים בחובות, למען אללה

לנוסעים ממרחקים, והמבקש חובה אלוהית ואללה יודע וחכם" (סורת התשובה:60).

הנמנע מלשלם את הזכאת הוזהר על ידי אללה, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב "אלה שמתקמצנים במה שנתן אללה להם לא יחשבו שזה טוב להם, זה רע הם יוקפו במה שהתקמצנו בו ביום הדין" (סורת אל עמראן:180).

תחום העבודה והעובדים

בתחום זה, ההלכה האיסלמית גיבשה קריטריונים וכללים לקשר בין המעביד לעובדים כדי להבטיח את זכויותיו של כל צד ולהפוך את הקשר ביניהם ליחס של אחווה וחיבה ולא סתם קשר חומרי בלבד.

זכויות הפעולים

האיסלאם קבע כי הקשר בין המעביד לבין הפועלים חייב להיות קשר של אחווה ושיוויון בכבוד האינושי. הנביא מוחמד עליו ברכה ושלום אמר "אחיכם עובדיכם, אללה העמידם לרשותכם, מי שאחיו נמצא לרשותו, חייב להאכילו ממה שהוא אוכל, ולהלבישו ממה שהוא לבוש ואל תטילו עליהם את מה שיכביד עליהם ואם תטילו עליהם תסייעו להם".

האיסלאם קבע את זכותו של הפועל לשכרו, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלום אמר "שלושה שאני יריבם ביום הדין, איש שהבטיח לי ובגד, איש שמכר חופשי והלין את מחירו, איש שהעסיק שכיר ולא נתן לו שכרו" (צחיח אלבוכרי).

יש לקבוע את השכר לפני תחילת העבודה כדי למנוע יריבות, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלום הזהיר מפני העסקת פועל לפני קביעת השכר" (מוסנד אלאמאם אחמד).

יש לתת השכר לעובד מיד לאחר תום העבודה, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלום אמר: "תנו לשכיר את שכרו לפני שזעתו תתיבש" (סונן אבן מאגה).

אסור להטיל על המועסקים מעל ליכולתם, ואם נעשה הדבר יש לעזור להם על ידי הגדלת השכר או לעזור להם בעבודה עצמה. הנביא מוחמד עליו ברכה ושלום אמר "אל תטילו עליהם מעל ליכולתם ואם כן קרה תעזרו להם" (צחיח אלבוכרי).

זכויות המעסיק

כפי שנדרש המעסיק לכבד את זכויות העובדים חייבים לכבד את זכויות המעסיק ולבצע את העבודה במלואה ללא דיחוי ובצורה מושלמת כדי לא להזיק

למעסיק. הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוֹם אמר " השכר הטוב ביותר הוא זה של
העובד המטיב עם עבודתו" (סונן אלאמאם אחמד).

זכויות שאר היצורים כולל בעלי חיים

האיסלאם קבע לבעלי החיים זכויות מוכרות ומי שפוגע בזכויות אלו גורלו גיהנום, כולל:

זכויות בעלי החיים

1- להאכילם ולא למנוע מהם אוכל עד מוות, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלומו אמר " אשה אחת כלאה חתול עד שמת וגורלה הוא גיהנום . היא לא האכילה, לא השקתה, ולא שחררה אותו לאכול מאשפת האדמה" (צחיח אלבוכרי).

להטיב עם בעלי החיים, לא לענות או להעמיס עליה נטל כבד, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלומו עבר על פני גמל רזה וחלש, הוא אמר "תיראו מפני אללה בבעלי חיים אלה, תרכבו אותם כשהם בריאים ותאכלו אותם כשהם בריאים" (צחיח אבן חוזיימה).

3- שלא להשתעשע בהם עד כדי עינויים. מספרים כי בנו של עומר עבר על פני ילדים שלכדו עוף וירו לעברו. הוא שאל: מי עשה את זה? אללה קלל מי שעושה כזה, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלומו אמר "אללה קלל את מי שהציב בעל חיים כמטרה לירייה" (צחיח מוסלם).

4- לא להתנכל לבעלי החיים, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלומו אמר " אללה קלל את מי שמתנכל לבעלי חיים" (צחיח אבן חייאן).

5- לא להפחיד או להזיק לבעלי חיים, היינו בנסיעה עם הנביא מוחמד עליו ברכה ושלומו, הוא התרחק כדי להשתין, ראינו יונה עם שני אפרוחים, לקחנו את האפרוחים והיונה התקרבה ונשכבה. הנביא מוחמד עליו ברכה ושלומו חזר ושאל: "מי פגע בלבה של היונה, תחזירו לה את אפרוחיה", הנביא ראה קן של נמלים ושאל: מי שרף את זה השבנו, אנחנו. הוא אמר כי אללה יתעלה בלבד הוא היכול לענות באמצעות אש" (אבו דאווד).

6- יש להימנע מלהשחית את סכין השחיטה אל מול עיניהם של בעלי החיים ואסור לשחוט בהמה מול עיניהן של בהמות אחרות, אסור לשבור את צווארן ולא לשרוט את עורן למען הסרה לפני שתמותנה. הנביא מוחמד עליו ברכה ושלומו אמר " מעשה הטוב נגזר על הכלי, אם תהרגו צריכים להרוג טוב, ואם תשחטו, תשחטו טוב, וכל אחד חייב להשחית את סכנו כדי להניח את הבהמה" (צחיח מוסלם).

האיסלאם חייב את בני האדם להרוג כמה סוגים של בעלי חיים ושל חרקים המזיקים לבן אדם כדי לשמור על חייו העדיפים על חיי בעלי החיים והחרקים כי הוא מכובד יותר בעיני אללה.

ואם אכן אלה הן זכויות בעלי החיים מה על זכויותיו של הבן אדם המועדף והמכובד על פני כל היצורים, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר "כבדנו את בני אדם ונשאנו ביבשה ובים ופרנסנו אותם במנעמים והעדפנו על פני יצורים רבים". (סורת אל אסראא:70).

הרחמנות כלפי בעלי החיים נראית כסיבה לסליחת החטאים ולכניסה לגן עדן. הנביא מוחמד עליו ברכה ושלום אמר " איש אחד הלך בדרכו וחש צמאון רב, הוא מצא באר, ירד ושתה ובצאתו מצא כלב בולע חולות מצמאון, האיש אמר הכלב צמא מאוד כפי שהייתי, הוא ירד לבאר מלא את נעליו במיים, עלה והרווה את הכלב. אללה הודה לו וסלח לו את חטאיו. שאלו את הנביא האם יש לנו שכר ביחס הטוב לבעלי החיים? הוא השיב בכל יצור חי יש שכר" (צחיח אלבוכרי).

זכות העצים והצמחים

האיסלאם התיר לבן אדם ליהנות מפירות הצמחים ואסר את כריתתם ופגיעה בהם ללא צורך. הוא צווה לשמור עליהם, לגדלם ולהרבותם. הנביא מוחמד עליו ברכה ושלום אמר " אם בא יום הדין וביד איש שתילה ויכול לשתול שישתול".

שתילת צמחים ועצים מועילים נחשבת לעבודה טובה שבעדה נגמל לאדם. הנביא מוחמד עליו ברכה ושלום אמר " כל מוסלמי שיטע צמח ויגדל יבול שממנו יאכלו עוף, בן אדם או בעל חיים, יקבל את גמולו" (צחיח אלבוכרי).

זכות הדרכים והשווקים

לדרכים ולשווקים יש זכויות באיסלאם. הנביא מוחמד עליו ברכה ושלום אמר " תיזהרו מפני ישיבה בדרכים". שאלו את הנביא: " מה לעשות אנו מוכרחים לשת ולדבר, הוא אמר: "אם תעמדו על ישיבה שתתנו לדרך את זכותה", שאלו ומה היא הזכות של הדרך? הנביא מוחמד עליו השלום אמר: "להימנע מהסתכלות, להימנע מלהזיק, להשיב על דרישת שלום, להורות על טוב ולהזהיר מפני רע" (צחיח אלבוכרי).

לסלק את מה שיכול לפגוע בעוברים ושבים, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלום אמר " האמונה מתבטאת ברמה ושבעים ואולי בכמה וששים סעיפים, הראשון לומר שאין אלוה מבלעדי אללה והאחרון לסלק נזק מהדרך וההתבישות היא סעיף מסעיפי האמונה" (צחיח מוסלם).

אסור להשחית דרכים ושווקים על ידי השלכת אשפה, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר: "תיזהרו מפני שני המקוללים" נשאל: מי הם שני המקוללים? הוא השיב "המשליך אשפה בדרך האנשים או במקומות ההצלה שלהם" (מסופר על ידי מוסלם).

זכויות מחייבות הימצאות גורמים שישמרו עליהן ועל ישומן ויאלצו את האנשים לכבדן, אחרת תישארנה כאידיאלים בלתי ישימים. הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר "הליקוי הראשון שנלקו בו בני ישראל התבטא בכך שכל איש מבני ישראל קרא למשנהו להיות ירא שמיים ויעץ לו שלא לעשות כך וכך ולמחורת הם נפגשים ואוכלים ביחד, שותים ביחד, יושבים ביחד, ושוכחים את דברי אתמול, לכן אללה נטע יריבות בלבם של כל אחד כלפי השני. הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר "הכופרים מבני ישראל קוללו מפי דאווד, וישוע בן מרים" והוסיף, אני נשבע שאתם צריכים להורות על הטוב ולהזהיר מפני הרע וללחוץ על המקפח ולא לצו לעשות צדק". (סונן אבו דאווד).

זכויות וחובות כלליות

על המוסלמי להתעניין במצבם של אחיו באשר הם שם, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר "המאמינים ברחמנותם בחיבתם וברחמיהם נראים כמו גוף, אם יתלונן אבר יתלוננו שאר האברים מכאב ומחלה" (צחיח אלבוכרי).

הוא מחייב לעשות את הכל כדי לשפר את מצבם, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר "לא יאמין אחד עד לפני שיאהוב לאחיו מה שאוהב לעצמו". גם מחייב לעמוד לימינם בעתות משברים ומצקות.

הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר "המאמין למאמאין כמו בניין המהדק את כל חלקיו ושלב את אצבעותיו" (צחיח אלבוכרי).

גם נדרשים המוסלמים להגן על חבריהם ולעזור להם במקרה הצורך, אללה יתעלה אמר בספרו הנשגב "ואם יבקשו עזרה בדת תעזרו להם אלא אם כן נגד אנשים שכרתו עמכם ברית ואללה רואה מה אתם עושים" (סורת השולחן:72).

ואסור גם להפקירם. הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר "מי שמפקיר מוסלמי בעניין הקשור לכבודו, אללה יפקיר אותו בקשר לפגיעה בכבודו, ומי שיעזור למוסלמי בעניין הקשור לכבודו יעזור לו אללה בעניין המחייב עזרה" (סונן אבן דאווד).

וכדי לשמור על זכויות האדם בחברה האיסלמית, אללה יתעלה הוריד לנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה הוראות ואזהרות שיש בהן כדי לשמור על זכויות אלה וקבע למפירי זכויות אלה עונשים בחיים ועונשים בעולם האחרון, כולל:

האיסלאם אסר ניצול ההשפעה והשלטון למען השגת הטבות פרטיות ונתן למילוי הזכויות להחרים הטבות אלו, והחזרתו לאוצר המדינה.

הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה הסמיך איש משפט אדז בשם אבו אללתבייה לאסוף כספי צדקה. הפקיד אמר זה נאסף למען אוצר המדינה וזה ניתן לי במתנה.

הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר "אילו ישב בבית אבא או אמא האם יקבל מתנות? אני נשבע באללה כי כל מי שיקח מתרומות אלה שום דבר הוא יבוא ביום הדין כשעל צווארו מה שלקלח, גמלי, פרה או כבשה, הנביא הרים יד ואמר אללה תהייה עד אני הודעתי שלוש פעמים" (אלבוכרי).

האיסלאם אסר על פגיעה הן ביד והן בלשון ובעדות השקר והקללה, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו השנגב "אלה אשר פוגעים במאמינים במאמינות ללא עוול בכפם הם עשו טעות חמורה" (סורת אלאחזאב:58).

אסר את הפגיעה בפרטיות והאנטימיות של האנשים: אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בקוראן הקדוש "ולא תרגלו". אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר גם "מאמינים לא תיכנסו לבתים שאינם שלכם לפני שתדרשו בשלוה בעליהם וזה יותר טוב לכם אולי תיזכרו. ואם לא תמצאו בהם אף אחד אל תיכנסו לפני ששורשה לכם ואם נתבקשתם לחזור. חזור זה יותר טוב לכם ואללה יודע מה אתם עושים" (סורת האור:90-91).

אסר את הקפוח על כל צורותיו הן קיפוח האנשים והן קיפוח עצמי. אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב "אללה מורה על צדק והצדקה ועל מגע עם הקרובים ומזהיר מפני העוולה, הרשע והקפוח הוא מיעץ לכם כדי להיזכר ומלאו אחר ההבטחות ואל תפירו את הבריתות לאחר הדגשתן כל עוד והפכתם את אללה לעד עליכם, אללה יודע מה אתם עושים" (סורת הדבורה:90-91).

ובאמרה אלוהית אמר אללה יתעלה "עבדי אני אסרתי את הקיפוח על עצמי והפכתי לאסור עליכם את תקפחו" (מוסלם).

אותו דבר חל גם על הלא מוסלמים, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב "אללה אינו אוסר עליכם להיות צודקים עם מי שלא נלחמו בכם, ולא הוציאו אותכם מבתיכם כי אללה אוהב את הצודקים" (סורת אלמומתחנה:8).

אסר לגדף את אמונות הזולת כי הדבר מביא לידי חילופי גידופים ויוצר שनाה וקנאה הגורמות לפירודי אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב " אל תגדפו את אלה שקוראים לאל אחר מלבד אללה כי יגדפו את אללה ללא ידיעה מתוך קיפוח" (סורת אל-אנעאם:108).

הוא שם דגש על הדו-שיח הקולע המבהיר את האמת והמבוסס על עקרונות וכללים שיש לשמור עליהם היטב. אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב " בעלי הספר בואו למלה טובה ביננו שלא נעבוד חוץ מאללה ולא נשתף עמו אל אחר ואף צד לא יקח אלים חוץ מאללה ואם יתנגדו אמרו תהיו עדים לנו אנו מוסלמים" (סורת אל עומראן:64).

אסר את ההשחתה על כל צורותיה. אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב " אל תשחיתו את האדמה לאחר שתוקנה וקראו לו מתוך פחד ושאיפה כי רחמנות אללה קרובה למטיבים" (סורת אל אעראף:56).

אסר את הכפייה בדת ואילוץ אנשים להמיר את דתם בכוח, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בקוראן הקדוש " אילו אלוהיך רצה יאמינו כל מי שעל פני האדמה, האם אתה תכריח את האנשים להיות מאמינים" (סורת ינוס:99).

עבודות אלה מחייבות את המוסלמים לשמור על אמונתם ולהודיע לאנשים עליה על מנת שידעו מה הוא מהות האיסלאם, שמחייב להודיע לאנשים עליו וכי הוא אמונה עולמית ולא אזורית ומי שיעמוד על מהות האיסלאם מגיע לו להאמין או לא להאמין כי הדבר הוא בידי אללה ולא בידי בני האדם.

שם דגש על "השורה" כלומר התיעצות בהיותה אחד מעקרונות היסוד של ההלכה האסלמית (בעניינים שהם מחוץ לנוסח הקוראני או ההלכה הטהורה) כדי לתת לבני החברה ליהנות מזכויות היסוד שלהם, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב " ועניינם נגזר בשורה ביניהם" (סורת א.שורה: 38).

אללה האיץ בנביא מוחמד עליו ברכה ושלום לישים עיקרון כדי לשמש שיטה מקובלת בעתיד, אללה יתעלה אמר גם " תתיעץ עמם בעניין" (סורת אל עומראן:159).

הורה על מתן זכויות לבעליהן ולהנהיג צדק בין כל האנשים, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר " אללה מצווה עליכם להחזיר פקדונות לבעליהם ואם תשפטו בין אנשים תהיו צודקים כי אללה מיעץ לכם לטובתכם".

יש לעזור למקופח אפילו אם יהיה הדבר תלוי בשימוש בכוח, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב " למה אינכם נלחמים למען אללה והנחלשים

מקרב נשים, גברים וילדים שאומרים אלוהינו תוציא אותנו מאותו כפר שתושביו מקפחים" (סורת הנשים:75).

וכל עוד ויש אנשים שאי אפשר להתמודד עמם אלא בכוח נקבעו באיסלאם מערכות של רשות מבצעת כדי להבטיח שבני החברה האסלאמית ייהנו מזכויותיהם מבין מערכות אלו:

מערכת המשפט

בממשלת האיסלאם מערכת המשפט היא מערכת עצמאית שפונים אליה כדי לישוב סכסוכים ויריבויות וכדי לשמור על כל הזכויות, להנהיג צדק וגם להעניש את הפושעים והעוברים על החוק על ידי ישום פסקי אללה הנשאבים מהקוראן והסונה (ההלכה) שהם מקורות החקיקה באיסלאם. כדי להתמנות לתפקיד שופט יש להבטיח תנאים מסויימים:

-שיהיה המועמד חכם שקול ומבוגר

-שיהיה בריא כדי להיות מסוגל לשאת באחריות הכבדה

- שיהיה מודע לפסקי ההלכה ויכול להבחין בין הכשר לאסור, מסוגל להשוות בין עניינים ולהסיק מסקנות ולחוות בעניין דת וחיים.

-שיהיה נקי כפיים בעל מוסר טוב ובעל כריזמה על מנת שהאנשים יקבלו את גזירותיו.

בחברה האסלאמית יש לכל אדם - ללא התחשבות בדתו, באמונתו ובמעמדו הזכות לפנות למערכת המשפט כדי להתלונן נגד קפוח או פגיעה.

שני הצדדים התובע והנתבע שווים בעיני השופט, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלום אמר " מי שנגזר עליו לשפוט בין מוסלמים חייב להיות שיוויוני וצודק במבטו בסימונו ובישיבתו" (סונן אלבייהקי).

וכשנתמנה עלי אבן אבי טאלב כשופט אמר לו הנביא מוחמד עליו ברכה ושלום : "אללה ידריך את לבך ויחזק את לשונך, ואם ישבו שני יריבים בפניך אל תשפוט לפני שתשמע את טענותו של כל אחד כדי להשיג גזר דין נכון". (סונן אבו דאווד).

העיקר באיסלאם שכל איש חופשי עד שתוכח אשמתו, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלום אמר: אילו נשפוט לפי טענת האנשים הם יתבעו אנשים ואת כספיהם, אבל ההוכחה נדרשת מהתובע והשבועה נדרשת מהנתבע"(סונן טלבייהקי).

לאנשים יש זכויות

אין לפרש את ההאשמה כשלילת זכות או מקום לכפייה לעינויים להרתעה ולאכזריות כדי להשיג הודאה באשמה; הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר "אללה מייסר את מי שמענים את האנשים בעולם של ימינו".

האחריות היא אישית

אסור להעניש אחד באשמתו של אחר ואסור להטיל עונש על הורי וקרובי הנאשם. אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב "מי עשה טוב לעצמו ומי עשה רע על עצמו ואללה אינו מקפח את עבדיו" (סורת פוצלת:46).

הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר "כדי למנוע שאחד יחטא בזכות אחר" (סונן א.נסאאי).

למשפט תנאים וכללים, עובדה זו נתגלמה באגרת ששלח הח'ליף עומר בן אלח'טאב לאחד השופטים והמגלמת את השקידה על זכויות בני החברה. "מעבד אללה עומר בן אלח'טאב אמיר המאמינים אל עבד אללה בן קייסי, שלום, המשפט הוא מצווה מדוייקת והלכה נהוגה, אתה צריך להבין מה שנאמר לך, תתיחס לאנשים בשוויון אפילו בישיבתך ופנייתך, על מנת שלא ישאף נכבד לקפוח, ואלו יתיימש נחלש מהצדק שלך, ההוכחה היא חובת התובע והשבועה היא חובת הנתבע, התפיסות מותרת בין אנשים אלא אם זו מכשירה אסור או אוסרת כשר, ואסור להימנע מלעיין בפסקי דין שגזרת אם יתברר לך שטענת, תיקון מעוות יותר טוב מלהרחיק לכת בטעות. תשתמש בשכל שלך בעניינים שאינם נכללים בקוראן ובסונה, תוכל להעריך את הדברים השונים ולהשוות בין דומים ולפסוק לפי גישת אללה. תבטיח לתובע זכות נעדרת שתגיע לו אם יביא הוכחה אחרת תשפוט אותו לפי החוק.

המוסלמים עדי אמת חוץ מאיש שהולקה כעונשי, או איש שהגיש עדות שקר, או חשוד שהוא קשור או קרוב לתובע. אללה מטפל במסתורי הנפש ועזר לכם בהוכחות, אסור לגלות דאגה ושעמום כלפי הירבים במצבים שאללה גומל לשפוט בעדם, מי שמצפונו היה תקין עם אללה, אללה יתקן מה שיש בינו לבין האנשים?"

מערכת החסבה

היא מערכת דתית התנדבותית המיועדת לפקח על ישום מצוות אללה בקרב האנשים על ידי הדרכה לטוב ואזהרה מפני הרע. מערכת זו מיועדת לחייב את האנשים לממש את מצוות הדת ולעקוב אחר אלה העוברים על ההלכה ועל החוק. כולל נושאים הקשורים לחיי האנשים כמו הונאה במכירה, מבנים המסכנים את חיי האנשים. מערכת זו מבוססת על דברי אללה: "הייתם האומה הטובה ביותר שיצאה

לאנשים, מורים על הטוב ומזהירים מפני הרע כחשש מפני יסורי אללה שאמר "קוללו אלה שכפרו מבני ישראל מפי דאוד, וישוע בן מרים, כי לא צייתו והיו פושעים, לא הוזהרו מפני רע שעשו וחבל על מה שהיו עושים" (סורת השולחן: 79-78).

כל אחד מבני החברה חייב להורות על הטוב ולהזהיר מפני הרע לפי יכולתו בהתאם לדברי הנביא מוחמד עליו ברכה ושלו" מי שראה מעשה רע חייב לשנותו, ביד ואם לא יוכל בלשון, ואם לא יוכל בלב וזו היא האמונה החלשה ביותר" (צחיח מוסלם).

תיקון המעשה הרע אינו חייב לגרום למה שהוא רע יותר על מנת שהתיקון ישיג את מטרתו.

דת האיסלאם שהורדה על הנביא מוחמד עליו ברכה ושלו" קבעה את זכויות האדם במשפט אחד מתומצת וקולע, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלו" אמר "דמיכם, כספיכם וכבודכם אסורים עליכם כמו יום זה בחודש זה בארץ זו".

משפט קולע זה כולל את זכויות האדם שההלכה האסלמית עשתה את הכל כדי לשמור ולהגן עליהן וגם להעניש את מפירהן. בהמשך נסקור את ההודעה שנתפרסמה בקהיר על זכויות האדם באיסלאם. יש לציין כי הזכויות שנכללו בהודעה זו משמשות בסיסים כלליים שמהם מסתעפים סעיפים רבים כי דת האיסלאם עשתה את הכל כדי לשמור על כל הזכויות על מנת שהאנשים ייהנו בחייהם ובעולם האחרון.

ההודעה האיסלמית על זכויות האדם

בשם אללה הרחמן הרחום

אללה יתעלה אמר " אנשים אנו בראנו אותכם מזכר ונקבה ועשינו אותכם עמים ושבטים כדי להכיר זה את זה, הנכבד ביותר בעיני אללה הוא ירא השמיים" (סורת אלחוגרת: 13).

מתוך אמונתך בכך שאללה הוא ריבונו של העולם הזה בורא את הכל ומעניק את כל המנעמים, וברא את הבן אדם בצורה המושלמת ביותר ועשה ממנו יורש בארץ והסמיק אותו לעבד ולשכן אותה והטיל עליו את המצוות האלוהית והכניע לו את מה שיש בשמיים ובארץ.

מתוך אמונה בשליחותו של הנביא מוחמד עליו ברכה ושלו" שנשלח עם דת האמת כרחמנות לעולם, וכמשחרר למשועבדים, שובר הרודנים והמתנשאים

שהודיע על שיוויון בין כל האנשים, ואין עדיפות לאף אחד על פני השני אלא ביראת השמיים, ושבטל את ההבדלים והשנאה בין האנשים שנבראו מנפש אחת.

ומתוך אמונה באללה היחיד שעליו נתבסס האיסלאם, ואשר לכל האנשים לעבוד את אללה ולא לשתף עמו אל אחר, ואשר הניחה את אבן היסוד לחירות האנשים וכבודם ושחררה את האנשים משעבוד האנשים.

ויראות מימוש לעקרונות ההלכה האסלמית על ידי שמירה על הדת, העצם, השכל, הכבוד, הכסף ואשר התאפיינה בהיותה הלכה בינונית בכל עמדותיה ופסקיה, ושילבה את הרוח ואת החומר, ואת השכל והלב, ומתוך הבלטת התפקיד הסיביליזציוני וההיסטורי של האומה האסלמית שאללה עשה ממנה את האומה הטובה ביותר ואשר הורישה לאינושות סיביליזציה עולמית מאוזנת שבה נתמזגו המדע והאמונה, ועל רקע התקווה שאומה זו תעשה את הכל כדי להדריך את האינושות הנבוכה בין זרמים מתחרים ויריבים ותגיש להם פתרונות לבעיות הכרוניות של הסיביליזציה המודרנית.

ומתוך תרומה במאמצים האינושיים בתחום זכויות האדם המיועדות להגן עליו מפני ניצול ורדיפה ולהבליט את חרותו וזכותו לחיות חיים מכובדים שמתיישרים עם ההלכה האסלמית.

ומתוך מודעותינו לכך שהאינושות השיגה הישגים מרשימים בתחום החומרי עם זאת היא עדיין ותישאר זקוקה למשענת אמונתית שתחזק את הסיביליזציה שלה ולמאיף עצמי שישמור על זכויותיה.

ומתוך אמונה שהזכויות הבסיסיות והחירות הכללית הן חלק יסודי בדת האיסלאם, ואין מזכותו של אף אחד לבטלן או לנטרלן כי הן גזירות אלוהיות שנכללו בספרי ובשליחותו של הנביא החותם.

המדינות החברות בארגון הוועידה האסלמית מודיעות על:

סעיף ראשון

בני האדם הם משפחה אחת לאב אחד והעבדות לאללה מקבצת אותם. הם שווים בכיבוד האינושי ובאחריות ללא אבחנה או הפרדה על בסיס של גזע, צבע, לשון או מין או שייכות פוליטית ומעמד חברתי וכי האימונה האמתית היא הערובה לצמיחת כבודו של הבן אדם.

כל היצורים הם בני אללה והוא אוהב אותם ואין עדיפות של אחד על פני השני אלא ביראת השמיים והעבודה הטובה?

סעיף שני

החיים הם מענק אלוהי והם מובטחים לכל אדם ועל האזרחים, החברות והמדינות לשמור על זכות זו ואסור להרוג בן אדם ללא סיבה חוקית.

- אסור להשתמש באמצעים היכולים להביא לידי הכחדת המין האינושי.
- השמירה על המשך החיים האינושיים היא חובה חוקית.
- אסור לפגוע בגוף הבן אדם, אלא במסגרת שיקול ליגאלי והמדינה אחראית לכך.

סעיף שלישי

במקרה של שימוש בכוח וסכסוכים מזויינים אסור להרוג מי שאינו מעורב בלחימה כמו זקנים נשים וטף, לפצוע ולחולה יש זכות לטפול, ומגיע לשבוי לאכול וללבוש, אסור להתנכל בגופות ההרוגים ויש להבטיח חילופי שבויים, ואיחוד משפחות שתנאי המלחמה הפרידו ביניהן.

אסור לכרות עצים, להשחית מטעים ובהמות ולהרוס בניינים ומתקנים אזרחיים של האויב על ידי הפגזות או פיצוצים.

סעיף רביעי

לכל אדם יש כבודו ושמו בחייו ולאחרי המוות ועל המדינה והחברה להגן על גופו וקברו.

סעיף חמישי

המשפחה היא גרעין החברה והיא מבוססת על הנישואין, לגברים ולנשים זכות להתחתן ואסור למנוע נישואין על בסיס הגבלות של גזע, צבע או אזרחות.

סעיף שישי

האשה שווה לגבר בכבוד האינושי ויש לה זכויות דומות לחובות המוטלות עליה ויש לה עצמאותה האזרחית והכספית וזכות השמירה על שמה ועל יחוסה.

על הגבר מוטלת החובה להוציא על המשפחה והאחריות לטפל בה.

סעיף שביעי

לכל תינוק יש זכות המוטלת על ההורים, על החברה, והמדינה ליהנות מגידול וחינוך חומרי השכלתי ומוסרי ויש להגן על העובר והאם.

להורים יש זכות לבחורמ בשיטת גידול ילדיהם תוך שמירה על טובתם ועתידם לאור הערכים המוסריים ופסקי ההלכה.

לפי ההלכה להורים יש חובות על בניהם וגם לקרובים.

סעיף שמיני

מגיע לכל אדם ליהנות מעצמותו והליגאלית מבחינת החובות והזכויות ובמקרה של אובדן עצמאות זו היא עוברת לאפוטרופוס.

סעיף תשיעי

החתירה לחינוך היא חובה והחינוך גם חובה על החברה, והמדינה החייבת להבטיח את דרכי השגת החינוך וגיווני לפי טובת החברה כדי לאפשר לבן אדם לדעת את דתו ואת עובדות היקום, כדי לנצלן לטובת האינושות.

מוסדות החינוך וההדרכה כמו משפחות, בתי ספר, אוניברסיטאות, כלי תקשורת חייבים לגדל את הבן אדם מבחינה דתית וחומרית בצורה מאוזנת כדי לטפח את האישיות שלו ולחזק את אמונתו באללה וכבוד הזכויות והחובות.

סעיף עשירי

כל עוד ודת האיסלאם היא דת אינסטינקטיבית אסור להשתמש באיזו שיטה של לחץ או כפייה ואסור לנצל את חולשותיו כדי להמיר את דתו.

סעיף אחד עשר

הבן אדם נולד חופשי ואין מזכותו של אף אחד לשעבד, להשפיל, לדכא ולנצל אותו כי העבדות היא לאללה בלבד.

האימפריאליזם על כל צורותיו, שהוא השעבוד בהתגלמותו, אסור בכל מיני האיסורים ומזכותם של העמים הסובלים ממנו להשתחרר ממנו ולהגדיר את עצמם, ועל כל המדינות והעמים לסייע להם במאבקים לחסל האימפריאליזם והכיבוש ומזכותם של כל העמים לשמור על עצמאותם ועל אוצרותיהם ומשאביהם.

סעיף שניים עשר

במסגרת הלגיטימיות מובטח לכל אדם חופש המעבר ובחירת מקום מגוריו במדינתו ומחוץ לה ואילו נרדף, הוא יכול לפנות למדינה אחרת ועל המדינה האורחת להגן עליו עד שימצא מקום מבטחים אם אינו נאשם בפשע.

סעיף שלוש עשר

זכות העבודה מובטחת לכל אדם המסוגל לעבוד על ידי המדינה והחברה ולכל אדם זכות לבחור בעבודה המתאימה לו שתבטיח את האינטרס שלו, ושל החברה, לעבוד זכות בבטחון ובבטיחות וכל צורות הביטוח החברתי והסעדי, ואסור להטיל

אותו ולפגוע בו – ללא אבחנה בין זכר ונקבה - ומגיע לו לקבל את שכר העבודה שלו ללא דיחוי. לעבוד זכות בחופשות ותוספות ואם יפרוץ סכסוך בין העובד למעסיק על המדינה להתערב כדי לישב אותו סכסוך ולהסיר את הקיפוח.

סעיף ארבעה עשר

לבן האדם זכות להרוויח ולהשתפר באופן ליגאלי ללא מונופולי, רמאות ופגיעה בעצם ובזולת. והרבא אסור לחולטין.

סעיף חמשה עשר

יש זכות לבן אדם להחזיק ברכוש בדרכים חיקויות וליהנות מכל זכויות הבעלות מבלי לפגוע בעצמו או בזולת ואסור להפקיע בעלות כזו אלא לצורכי האינטרס הכללי ותומרת פצוי מידי והולם.

אסור להחרים כספים ושעבודם ללא תירוץ חוקי.

סעיף ששה עשר

מזכותו של כל אדם ליהנות מפירות עבודתו או יצירתו הספרותית האמנותית והטרנית ויש לו הזכות להגן על אינטרסיו המורליים והכספיים שלו בתנאי שעבודה זו לא תעמוד בסתירה עם פסקי ההלכה.

סעיף שבעה עשר

מזכותו של כל אדם לחיות בסביבה נקייה ממפגעים סביבתיים ומוסריים שתאפשר לו לבנות את עצמו מורלית וחומרית ועל החברה והמדינה להבטיח לו.

המדינה והחברה חייבות להבטיח שירות בריאותי וסוציאלי לכל אזרח על ידי יצירת השירותים הציבוריים הדרושים ככל האפשר.

המדינה חייבת להבטיח לכל אזרח את זכותו לחיות חיים מכובדים שיבטיחו לו סיפוק עצמי כולל אוכלי, לבושי, מגורים, חינוך, טיפול רפואי ועוד.

סעיף שמונה עשר

יש לכל אזרח הזכות לחיות בטוח על עצמו, דתו, בני משפחתו כבוד וכספו.

האזרח זכאי להיות עצמאי בענייניו הפרטיים בקשר למגוריו, משפחתו, כספו וקשריו ואסור לרגל עליו אן לפגוע בשמו.

המגורים מובטחים מפני כל פריצה ואסור להיכנס להם ללא רשות או באופן לא חוקי ואסור להרוס את הבית, להפקיעו, או לגרש את תשוביו.

סעיף תשעה עשר

כל האזרחים שווים בפני החוק הן השולט והן הנשלים.

זכות הפנייה למערכת המשפט מובטחת לכל.

האחריות היא אישית בעיקר.

אין פשע ואין עונש ללא פסקי ההלכה.

הנאשם זכאי וחופשי עד שיוכח אחרת במסגרת משפט הוגן שיבטיח סיניגורייה מלאה.

סעיף עשרים

אסור לעצור אזרחי להגביל את חירותו, להגלותו או להענישו ללא פסק דין חוקי ואסור לענותו פיסיית ומורלית או להתייחס אליו באופן משפיל אכזרי או עומד בסתירה עם הכבוד האינושי.

אסור להעמיד אזרח בניסויים רפואיים או מדעיים ללא הסכמתו ובתנאי שלא יעמוד בפני סכנה וגם אסור לחוקק חוקים שיאפשר לשלטנות לעשות זאת.

סעיף עשרים ואחד

חטיפת אזרחים כבני ערובה אסורה בכל אופן ולמען כל מטרה.

סעיף עשרים ושניים

כל אזרח זכאי להביע בחופשיות את דעתו באופן שלא יעמוד בסתירה עם עקרונות החוק.

לכל אזרח הזכות להטיף למען המוסר והטוב ולהזהיר מפני הרע בהתאם לעיקרי ההלכה האיסלמית.

התקשורת היא שירות חיוני בשביל החברה ואסור להשתמש בה לרעה כולל פגיעה בעיני הקודש ובכבודם של הנביאים וגם אסור להפר את ערכי החברה ולערער את יסודות האמונה.

אסור לטפח את השנאה הלאומית והעדתית ואסורה גם הסתה לאפלייה גזעית על כל צורותיה.

סעיף עשרים ושלושה

השלטון הוא פקדון שאי אפשר להשתמש בו לרעה כדי להבטיח את זכויות היסוד של האזרח .

מזכויותו של כל אזרח להשתתף בניהול ענייני המדינה במישרין ובעקיפין ויש לו הזכות לכהן בתפקידים הציבוריים בהתאם לפסקי ההלכה.

סעיף עשרים וארבעה

כל הזכויות והחירויות הנכללות בהודעה זו כפופות להלכה האסלאמית.

סעיף עשרים וחמשה

ההלכה האסלאמית היא המקור היחיד לפירוש והבהרת כל סעיפי ההודעה.

קהיר, 14 מוחרם – 1411 לספירה המוסלמית, 5- אוגסט – 1990

אישור זכויות אלו הוא המפתח הנכון להקמת חברה אסלאמית אמיתית המאופיינת בהיותה:

- חברה שבה כל האזרחים שווים ללא אבחנה או עדיפות של אחד על פני השני על בסיס מוצא, גזע, מין, צבע ושלטון.

- חברה שבה השיוויון הוא הבסיס ליהנות מהזכויות ומילוי החובות. שוויון הנובע מאחדות הגזע האינושי המשותף, אללה אמר " אנשים אנו בראנו אותכם מזכר ונקבה" ומחסדיו של אללה יתעלה לאדם, אללה יתעלה אמר בספרו הנשגב "כבדנו את בני אדם ונשאנו אותכם ביבשה ובים והענקנו להם מנעמים והעדפנו אותם על פני יצורים רבים".

- חברה שבה חירות האזרח גובלת למשמעות חייו שבצלה יחיה בטוח מפני הכפייה הדיכווי, ההשפלה והשעבוד.

- חברה שבה מטפלים במשפחה בהיותה גרעין החברה ויגנו עליה ויבטיחו לה כל גורמי הציבות וההתקדמות.

- חברה שבה השולט והנשלטים שווים בפני ההלכה, שניתנה לנו מעם אללה.

- חברה שבה השלטון הוא פקדון הניתן לשולט כדי לממש את מטרות ההלכה ולפי התוכנית שגבשה למען אותם ילדים.

- חברה שבה כל אזרח מאמין שאללה לבדו הוא השולט ביקום וכל מה שיש מוכנע לעבדי אללה, חסד מאללה, ללא תמורה, ומזכותו של כל אזרח לקבל את חלקו הצודק, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר "והכניע לכם מה שיש בשמיים ובארץ" (סורת אלגאת'יה:13).

- חברה שבה מגובשת ומופעלת המדיניות המסדרת את ענייני המדינה, באמצעות " השורה" ההתייעצות. אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר " עניינם מסודר בשורה בינם" (סורת א.שורא:38).

- חברה שבה לכל אזרח מובטחים הסיכויים לתפוס את מקומו בהתאם ליכולתו וכשרונו והוא נשפט עליו בחיים בפני האומה ובעולם האחרון בפני בוראו (כלכם אחראים על נתיניכם).

- חברה שבה עומדים השולט והנשלט שווים בפני מערכת המשפט אפילו בהליכי השיפוט.

- חברה שבה כל אזרח מבטא את מצפון חברתו, ומזכותו לתבוע לדין כל אדם שיעבור על החוק נגד החברה ויש לו הזכות לבקש עזרה מאחרים, האחרים צריכים לעזור לו ולעמוד לימינו.

- חברה השוללת את כל צורות הרודנות והקיפוח ומבטיחה לכל אזרח את הבטחון, החירות, הכבוד והצדק על פי עיקרי ההלכה כולל זכויות העבודה והשמירה עליהן.

- הזכויות הנזכרות לעיל נגזרות מהקוראן ומהסונה הן המילולית והן המעשית. זכויות אלה הן בבחינת זכויות כלליות שמהן מסתעפים פרטים וסעיפים שונים וכפי שנזכר בסעיף העשרים וחמישה, ההלכה האסלמית היא המקור והמעניין היחיד לפירות והבהרת סעיפי ההודעה.

מאפייני זכויות האדם בהלכה האיסלמית.

1- אלה הם זכויות ומענקים אלוהיים ולא אינושיים, ואינם ניתנים למגמות, יצרים ומיקוח על כל צורותיהם.

2- זכויות אלו קשורות לאמונה האיסלמית ומוגנות על ידי הלכה אלוהית ומי שפוגע בהן נענש בחיים ובעולם האחרון.

3- זכויות אלה מתישבות עם טבעו של האדם התקין ומטפלות בו בכל תנאיו בהיותו אדם חלש או חזק, עני או עשיר, מושפל או נכבד.

4- מזכויות אלו נהנה כל יחיד תחת משטר איסלאמי ללא התחשבות בצבע, מין, דת, לשון או מעמד חברתי.

5- זכויות אלה מוצקות ויציבות ואינן נותנות לשינוי להשמטה ועיכוב בכל עת, בכל מקום ובצל כל התנאים.

6- זכויות אלו יש בהן כדי להקים חברה בה ייהנו כל חבריה מחיים מכובדים, מאושרים, ומשגשגים מכיוון שהן ביטוי לרחמנות אללה לכל האנשים, והן שומרות להם על הזכויות הפוליטיות, הכלכליות החברתיות והמוסריות.

7- אלה הן זכויות קבועות ואינן סתמיות, כי אינן עומדות בסתירה עם עיקרי ההלכה האיסלאמית, ואין פוגעות באינטרסי החברה. למשל חופש ההבעה מובטח לכל, כל אדם בחברה האיסלמית זכאי להטיף למען האמת ולעמוד בפני הרע ולטכס עצה לכל אדם בכל ענייני החיים והדת אבל חופש זה נשלט בכללים כדי למנוע שימוש לרעה בהם. לכן נקבעו הגבלות לשימוש בו כמו:

- לממש את חופש הביטוי בדרך מדעית על בסיס דו- שיח קולע וקונסטרוקטיבי והתרחקות מהאלימות והעצבנות הגורמות ליריבות וסכסוכים שמזיקים לחברה ואינם מועילים לה. אללה אמר " תטיף לדרך אללה בחוכמה ובעצה טובה ותתווכח עמם בסגנון רך, אללה יודע מי שטעה מדרכו והוא יודע את המודרכים" (סורת הדבורה: 125).

- אסור לחטט במוסכמות המקובלות של החברה האיסלמית כמו קיומן של אללה ושליחותו האמתית של הנביא מוחמד ופגיעה באסלאם ובמאמינים .

- אסור להשתמש בחופש ההבעה כדי להזיק לאנשים הן בענייני דתם או חייהם, כמו השמצה, חשיפת סודות, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר : אלה שאוהבים שהזנות תתפשט בקרב המאמינים מיעדים להם יסורים בחיים ובעולם האחרון, אללה יודע ואתם לא יודעים" (סורת האור: 19).

חשדות כלפי זכויות האדם באיסלאם

חשד ראשון

ההלכה האיסלמית שהורדה על הנביא מוחמד עליו השלום לפני ארבע עשרה מאות בשנים, נראית מגבילה לזכויות האדם ונראית קפואה ואינה מתפתחת להתיישר עם ההתקדמות התרבותית והסיביליזציונית שחלה בעולם.

תגובה על חשד זה

דת האיסלאם שונה מדתות שמיימיות אחרות שלבשו אופי דתי ורוחני וסידרו את הקשר בין האדם לבין אלוהיו. ההלכה האסלמית היא הלכה של דת ושל חיים. היא מסדרת את הקשר בין האדם לבין בני החברה, ואפילו בין בני החברה לבין

העמים השונים. ההלכה האיסלמית לא הוגבלה בתקופת זמן מסויימת או בקבוצת אנשים מוגדרת היא מיועדת לכל העתים ולכל האנשים. אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר "לא שלחנו אותך אלא רחמנות לכל העולמות" (סורת הנביאים: 107).

מי שמתייחס להלכה האסלמית יגלה שני צדדים:

1- הצד הראשון שמסדר את הקשר בין האדם לבין בוראו כולל אמונה, פולחן, מצוות ועוד, ואלה הן דברים קבועים ומוגדרים שאינם ניתנים לוויכוח ולמחשבה בכל עת בכל מקום ובצל כל תנאי. זה מה שנקרא מוסכמות.

2- הצד השני הוא אשר מסדר את הקשר בין האנשים לבין עצמם בכל הקשור לענייני חייהם וקשריהם עם החברות השונות. גזירות אלה באו כוללניות מקיפות ובלתי מפורטות, כך שהן ניתנות לפתוח באמצעות מחשבה צלולה כדי לממש את אינטרסי החברה והאנשים בכל עת ובכל מקום כדי להתיישר עם התפתחות החברה, דוגמת עיקרון "השורה" (התייעצות) שנזכר באופן כללי ללא פירוט וללא הגדרת דרכי ישומו. כך נפתחת הדלת בפני הרהורי שבירת המוח ומחשבה צלולה. עובדה זו מבליטה ביתר שאת את האוניברסליות של ההלכה האיסלמית והתאמתה לכל עת ולכל מקום.

חשד שני

מי שאינם מודעים למהות האיסלאם או קבלו מידע מיריביו של האיסלאם טוענים שההלכה האסלמית פוגעת בזכויות העדות הלא מוסלמית ואינה מתחשבת במשקלן, וזה עומד בסתירה מוחלטת עם זכויות האדם המבטיחות חופש פולחן.

תגובה על חשד זה

עמדתה של ההלכה האיסלמית כלפי בני הדתות האחרות ברורה היא וחד משמעית. מתוך פסוקי הקוראן ואמרות הנביא מתברר כי חופש הפולחן בחברה האיסלמית מובטח לכל ואין כפיה דתית.

אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב " אילו רצה אלוהיך כל מי שעל פני הארץ יאמינו, האם אתה תכריח את האנשים להיות מאמינים" (סורת יונס: 99).

מותר להיות בקשר עמם, לאכול ממאכליהם אפילו הנישואין מבנות בעל הספר מותרים על אף שהאיסלאם מקפיד מאוד על הקמת משפחה תקינה, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר "מאכלי בעלי הספר מותר לכם ומאכלכם מותרים להם וגם הנשים המאמינות והנשים הטובות מבנות בעלי הספר" (סורת השולחן: 5).

אללה אמר עוד "אללה לא אוסר עליכם להיות טובים וצודקים עם אלה שלא נלחמו בכם ולא הוציאו אותכם מבתיכם, אללה אוהב את הצודקים" (סורת אלמומתחינה:8).

אבל מי שעומדים נגדו יש להם גזירות אחרות, אללה יתעלה אמר "אללה אוסר עליכם לסגת בפני אלה שנלחמו בכם בדת והוציאו אותכם מבתיכם וסייעו להוצאתכם, ומי שיסוגו בפניהם הם המקפחים" (סורת אלמומתחינה:9).

האיסלאם הרחיק לכת עוד והתיר למוסלמים לנהל ויכוח דתי וצווה עליהם להיות דבקים בכללי הויכוח עם האחרים ובמיוחד מבני הדתות האחרות, אם אכן המטרה היא לעמוד על האמת במלואה, אללה יתעלה אמר "אל תתווכחו עם בעלי הספר אלא בלשון טובה ביותר" (סורת העכביש:46).

אללה מדבר בלשון הנביא מוחמד ואומר לבעלי הדתות האחרות "האם ראיתם מה שאתם עובדים ומה בראו בארץ, או בשמיים, תנו לי ספר המדבר על זה או עדות על כך אם אתם צודקים" (סורת אלאחקאף:4).

גם ניתן להביא את עדותו של חוקר נוצרי אירופי בשם מר תומאס ארנואד בספרו ההטפה למען האיסלאם עמוד 48 הוא אומר "ניתן לשפוט לפי קשרי החיבה שהיו בין הנוצרים והמוסלמים, מכיוון שהכוח לא היה גורם מכריע בהתאסלמות האנשים ומוחמד עצמו כרת ברית עם כמה שבטים נוצריים ונטל על שכמו את המשימה להגן עליהם והבטיח להם את חופש הפולחן ונתן לאנשי הכניסיה ליהנות מזכויותיהם ומהשפעתם בבטחון.

חשד שלישי

ביצוע העונשים כולל בתוכו אכזריות ברבריות ופגיעה בזכויות האדם.

תגובה על חשד זה

קודם כל יש לציין כי העבירות והפשעים באיסלאם מחולקים לשני חלקים:

1- פשעים שהעונש עליהם נקבע באופן הלכתי (הריגה, זנות, גניבה, שטרון, השמצה, הקפוח, הימנעות מתשלום הזכאת וגם הלחימה).

2- פשעים שאין להם עונש מוגדר והשופט הוא הקובע את העונש בהתאם לטובת הכלל.

גם הפשעים מהחלק הראשון מחולקים לשנים:

- פשעים בעלי אופי אישי כמו (הריגה, התקפה נגד אדם או השמצה וטענת זנות) העונש עליהם ניתן להקלה באם התובע ויתר על זכותו ואז יכול להטיל עונש קל.
- פשעים נגד הוראות אללה כמו שתיית יין, זנות וגניבה, העונש עליהם אינו מתבטל באם נודע לשופט או למושל עליהם, אבל אם לא הביעו לידיעתו אז מוטב לחפות עליהם דווקא אם המבצע אינו סדרתי.

גם יש להבליט כמה נקודות בקשר ליטום עונשים:

- 1- העונש מוטל אך ורק על אדם שפוי
 - 2- העונש מתבטל אם יש חשד לטובת הנתבע, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלום אמר "תרחיקו את העונשים מהמוסלמים ככל האפשר, ואם תמצאו למוסלמי מוצא שחררו אותו, כי טוב לשפוט לטעות בסליחה מלטעות בענישה".
 - 3- העונש מוטל על הפשיעה נגד חמשת הצרכים.
 - 4- פשעים אלה מוכחים בהודאה מפורשת וניתן לבטל את העונש עליהם עם נוכחות עדים צודקים ועדות הנשים בלתי מקובלת.
- המטרה העומדת מאחורי ביצוע עונשים כאלה היא הרתעת אנשים והפחדה מפני כל מעשה או דברים היכולים לפגוע בחברה ובזכויות האזרחים לכן אפשר לומר כי עונשים אלה משמשים חומת מגן לשמירה על זכויות אלה. אללה אמר " בעלי השכל יש לכם חיים בקצאץ" (סורת הפרה: 179).
- ובנוסף לאזהרותיו מביצוע פשעים והפחדת מי שינסה לבצעם, מפני הסיורים בעולם האחרון, האיסלאם לא הזניח את העונש החומרי נגד המורדים בהוראותיו כי יש אנשים שמוטב להתיחס אליהם ביד חזקה כדי להרתיעם ולמנוע מהם מלבצע פשעים הפוגעים בהם עצמם וגם בחברה. לכן האיסלאם קבע עונש המתאים לחומרת הפשע. הוא קבע קצאץ "הריגה" למי שהורג עם כוונה תחילה. אללה אומר " מאמינים נגזרה עליכם הריגת ההורגים" (סורת הפרה: 178).
- העונש מתבטל אם הורי וקרובי ההרוג יוותרו על זכותם. אללה יתעלה אמר " ומי שאחיו ויתר לו חייב להתנהג באופן טוב ולפצות אותו טוב" (סורת הפרה: 178).
- להריגה בטעות נקבעו תשלום עם כופר. אללה אמר " אסור על המאמין להרוג מאמין אלא בטעות ומי שהרג בטעות חייב לשחרר אדם מאמין ותשלום להורי ההרוג, אלא אם כן יוותרו. ואילו היה ההרוג מאמין מקרב אויביכם יש לשחרר אדם מאמין ואילו היה ההרוג מקרב אנשים שכרתו עמכם ברית יש לשלם תשלום להוריו

ולשחרר אדם מאמין ומי שלא ימצא חייב לצום חודשיים רצופים כאות חזרה בתשובה ואללה היה יודע וחכם" (סורת הנשים:92).

וקבעו כריתה כעונש לגונב, אללה יתעלה אמר בספרו הנשגב " יש לכרות את ידם של הגונב והגונבת כעונש על פשעים כהתנכלות מטעם אללה ואללה יקר וחכם" (סורת השולחן:38).

כריתת היד מתבצעת בצל תנאים וכללים מסויימים:

1- הכסף הגנוב חייב להסתכם במימד הקבוע.

2- הכסף הגנוב חייב להיות מאוחסן היטב.

3- אין לכרות את יד הגונב אם קיים חשד שהוא גנב מחמת רעב או צורך חיוני הכרחי.

פשע הגניבה הוא פשע מסוכן הפוגע בחברה ומאיים על כספיהם וכבודם של האנשים ומונע מהם מליהנות מבטחון ורווחה שהאיסלאם רוצה לממשם לבני החברה. הגונב יכול גם להרוג את מי שיתקל בו בשעת הגניבה. לכן פשע זה מחייב עונש כבד שיכול לחסל את הגניבה, ואם יודע לגונב כי ידו תיכרת הוא יחדול לגנוב.

לפשע השוד והפחדת אנשים באיום בנשק נגזר עונש מוות, אללה אמר " עונשים של הנלחמים באללה ובשליחו ומשחיתים את האדמה הוא הריגה, צליבה, כריתת ידיהם או רגליהם בהצלבה או הגלייה מן הארץ ולהם בושה בחיים ויסורים נוראיים בעולם האחרון חוץ מאלה שחזרו בתשובה לפני העמדה לדין ותדעו שאללה סלחן ורחום" (סורת השולחן:33).

העונש מוטל לפי חומרת הפשע. אבן עבאס אמר " השודד שהורג, וגונב הכסף נצלב, ואילו הרג מבלי לשדוד כסף נהרג, ואם לקח כסף מבלי להרוג ייכרתו רגליו וידיו בהצלבה " (סוּן אַלְבִּיהִקִּי).

הפגיעה בכבוד כולל השמצה, העונש שלה היא הלקאה, אללה יתעלה אמר " מי שמשמיצים נשים מכובדות ולא הביא ארבעה עדים, יש להלקותם שמונים פעם".

מטרת האיסלאם מהחמרת עונש זה היא לשמור על הכבוד ועל המוסר ולמנוע את הלשונות מלהשמיץ אנשים ללא הוכחה.

ואין זו סוד שהשמצה כזו פוגעת מורלית באנשים ודוחפת אנשים לדבר עליהם באופן שלילי דבר המוליד שנאה ואיבה בקרב בני החברה.

לכן הוטל עונש כבד ומרתיע זה כדי לשמור על זכויות האנשים ועל שלומם. העונש אינו מצטמצם אך ורק בענישה הגופנית אלא גם יש ענישה מורלית כי המשמיץ והמלשין נפסל מהשמעת עדות. אלא אם כן חזר בתשובה באופן מלא. לכן אללה יתעלה אמר " מי שמשמיצים נשים מכובדות ולא הביאו ארבעה עדים יש להלקותם שמונים פעם ולא לקבל מהם עדות; אלה הם הסוטים חוץ מאלה שחזרו בתשובה והטיבו לעשות כי אללה סלחן ורחום" (סורת האור : 4)

אבל הזונים הנשויים יש להענישם ברגימה, ועונש זה נגזר גם ביהדות ובנצרות. עונש זה מבוצע בהלכה האיסלמית לפי תנאיים מחמירים, ובשני מקרים:

1- מקרה ראשון של הודאה פומבית ארבע פעמים רצופות בארבע ישיבות, ובכל פעם מראה להם השופט את חומרת ההודאה ומנסה להניאם מהודאה מפורשת על ידי הזכרת סתם נשיקות, מישושים וחביוקים כדי להשאיר בפני הזונים את הדלת פתוחה כדי לחזור בהם מהודאתם. מפי אבן עבאס נאמר כי מאעז אבן מאלק פנה לנביא והודה לו בזנות. הנביא אמר "אולי נישקתי, פזלת והסתכלת" מאז ניגש מצד שני ואמר זנית, הוא חזר על דבריו ארבע פעמים אז צווה הנביא לרגום אותו, וכחש כאב מאבני הרגימה ברח, הודיעו לנביא על בריחתו אז אמר הנביא " שתוותרו עליו". (צחיח אבן חייאן).

2- מקרה שני שיעימדו עליהם ארבעה עדים כשרים כי הם ראו מגע מיני ישיר (כלומר הכנסה מלאה). תנאי זה לא מתממש אלא בצל הודאה מפורשת של הזונים בפני עדים רבים, גם העונש אינו מתבצע אם קיים חשד כל שהוא.

פשע הזנות אינו עניין אישי בלבד של הזונים אלא זו היא פגיעה בזכויות החברה וזכויות בני החברה וזאת על רקע ההשלכות שלו, בין היתר:

1-התפשטות העוולה וההתפרקות המוסרית שגורמות להתפשטות מחלות מסוכנות הפוגעות באנשים חפים מפשע. הנביא מוחמד אמר "מהגרים, חמשה מפגעים, שלא תלקו בהם, חס וחלילה, אילו נתגלתה הזנות בקרב אנשים והצהירו עליה יתפשטו בהם הכולרה ועוד כאבים שלא נודעו בעמים קודמים, ואילו גרעו מהמדדים והמשקלים, הם נתקלים בשנים קשות ובקיפוח השלטון, ואילו מנעו את "הזכאת" יירדו להם גשמים ולולא בעלי החיים לא יירדו להם גשמים בכלל. ואילו הפירו את הברית עם אללה ועם נביאו, אויבים מבחוץ יתקיפו אותם וישדדו את רכושם ואם תתפרץ לא שפטו בהתאם לקוראן תתפרץ האיבה והשנאה ביניהם".

2- ערבוב היחוסים בחברה, האיש לא ידע מי אותו אבא ומי הוא אמא ויתכן שייחסו אותו לאיש אחר, ובכן הזכאים לירושה לא יודעו, ואל ידע איש שמי הוא יתחתן עם אשה שאינה מותרת לו.

3- יהיו הרבה ילדים שאינם נהנים מחמלת ורחמנות ההורים, ואינם מיוחסים לאף משפחה דבר שמביא ליצירת מחלות נפש מסוכנות שיגרמו לסטיית ילדים אלה מהדרך הישרה, דבר זה ישתקף גם בחברה כי האבהות והאמהות הן בבחינת חממה ומולדת שאליה יכולים הבנים והילדים לפנות וליהנות מבטחון שלווה ובטיחות.

-עונשים של שותי יין ומתמכרים לסמים הוא הלקאה, כי האדם אינו חופשי לאכול ולשתות מה שהוא רוצה, יש מאכלים אסורים כמו חיה מתה, בשר חזיר, ומי שנשחט שלא על שם אללה לעבירה כזו אין עונש קבוע. ומי שעובר חייב לחזור בתשובה אבל אם ועשה זאת בפומבי חייב השופט להעניש אותו לפי הערכתו, ויש גם משקאות חריפים. היין שנזקיו אינם מוגבלים למתמכר אלא פוגעים גם בחברה (לכן נקרא בשם אם כל רעה", נקבע לו עונש מסויים והוא הלקאה כדי למנוע התפשטות תופעת ההתמכרות. כי האיסלאם חותר לשמור על השכל ועל הרגש האינושי מפני כל מה שישפיע עליהם ויפגע בתפקודם. להתמכרות השפעות שליליות בין היתר "

- הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה אמר " תתרחקו מאם כל רעה, כי קרה שאיש עבד את אללה והתנזר מאנשים, אישה אחת שלחה לו כדי לבוא וכשבא אמרה רוצים ממך שתעיד, הוא נכנס לבית, האישה סגרה את הדלת וככל שנכנס לעוד חדר סגרה את הדלת מאחוריו עד שניגש לאשה טובה יושבת ולידה תינוק וכלי מלא יין, האשה אמרה לו לא הזמנתי אותך כדי להעיד אלא להרוג את התינוק הזה או לשכוב עמי או לשתות כוס של יין ואם תסרב אני אצעק וכל האנשים יידעו שהייתי עמי. וכשנודע לו שאין מנוס אמר תני לי כוס יין. הוא שתה ובקש עוד והיא השקתה אותו עד ששכב עמה והרג את התינוק, תתרחקו מהיין כי אני נשבע שהתמכרות ואמונה אינן מתלכדות בלבו של אדם וכל אחת מהן מנסה להוציא את זולתה" (צחיח אבן באן).

המתמכר למשקאות חריפים ולסמים חודל להיות חבר פעיל ונהפך להיות נטל על החברה והוא יכול להשתמש בכל האמצעים כדי להשיג את מחירם בדרכים לא כשרות כמו גניבה .

-למשקאות החריפים ולסמים יש נזקים בריאותיים מסוכנים, ומדעי הרפואה הבליטו עובדה כזו.

-בזבוז הכסף והזמן בדברים שאינם מועילים ומזיקים לכל בר דעת.

-החברה נשללת אפשרות ניצול כוחותיהם ומוחותיהם של המתמכרים דבר שפוגע בזכויות החברה.

-ההתמכרות פוגעת בכבודו ובמעמדו של האדם ומעמידה אותו במצב נחות וירוד עד כדי השפלה. וזה דבר בלתי מקובל באיסלאם .

-ההלכה האסלמית קבעה עיקרון הלכתי כללי לקביעת העונשים, אללה אמר:
"גמולה של כל טעות טעות דומה" (סורת אשורא:21).

אללה יתעלה אמר עוד " אם תוענשו תענישו כפי שהוענשתם" (סורת הדבורה:126).

האיסלאם לא חייב ישומם של עונשים אלה והשאיר את הדלת פתוחה בפני הסליחה, בקשר לזכויות האישיות אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב " שינחמו ויסלחו" (סורת האור :22).

אללה יתעלה אמר עוד " ומי שניחם וסלח יקבל שכרו מאללה" (סורת א.שורא:20), וכשהאסלאם פוסק עונשים כאלה אין הכוונה לאלימות המופגנת אלא היא לשמור על זכויות האנשים להפיח בטחון ושלווה בחברה ולהרתיע את כל מי שיחשוב על פגיעה בבטחון ויציבות החברה, אילו ידע ההורג שהוא ייהרג הוא יירתע מלבצע את הפשע שלו, אללה צדק כשאמר " יש לכם חיים בקצאץ בעלי השכל" (סורת הפרה :179).

אולי יטען מי שהוא שעונשים אלה קשים במיוחד, אבל הכל תמימי דעים כי מדובר בפשעים בעלי נזקים על האזרחים ועל החברה.

יש להתמודד עמם ולהטיל עונשים על מבצעייהם אבל המחלוקת יכולה להתמקד בסוג העונש וכל אדם יכול לשאול את עצמו האם עונשים כאלה מועילים למגור הפשיעה או לצמצומה?

העונשים האסלמים יכולים להיראות כקשים בעיני מי שישתכל עליהם באופן שטחני, אבל אלה הם עונשים הוגנים, ריאליסטיים והגיוניים לצמצום הפשיעה ומגורה. ההגיון הפשוט מחייב להתחשב בזכויות האנשים הנפגעים לפני שנתחשב בחמלה על הפושע, את האבר המושחת יש לכרות כדי לשמור על שאר אברי הגוף, והגוף יהיה מוכן לוותר על האבר המנוון כדי לשמור על השאר. מי ששואב מידע מאויבי האיסלאם והעויינים אותו הוא אשר מתאר לעצמו כי החברה האסלמית מבוססת על אכזריות וברבריות ואהבת שפיכת הדם, ועל האנשים פגועים, בגלל שאחד נכרתו ידו ואחד נרגם ואחר הולקה, הם חושבים שעונשים אלה מיושמים יומן ולילה, ודי להצביע על כך כי לאורך ההיסטוריה האסלמית לא בוצע עונש הרגימה אלא פעמיים או שלוש לפי בקשת החוטאים כדי לטהר את עצמם ואת רוחם מלכלוך הפשע. אותו דבר חל גם על שאר העונשים.

ישום עונש החוזרים לכפירה כולל הפרה לזכויות האדם המבטיחות חופש פולחן וסותרת את דברי אללה: " אין כפייה בדת" (סורת הפרה: 256).

תגובה על חשד זה

ההלכה קבעה את עונש המוות על הממיר את דתו האסלמית. הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוש אמר " אסור להתיר את דמו של מוסלמי שהעיד כי אין אלוה מבלעדי אללה וכי אני נביא אללה, אלא בשלושה מקרים: הזונה הנשוי, ונפש תחת נפש, והממיר את דת האיסלאם ונפרד מהעדה".

הנביא מוחמד עליו השלום אמר עוד" מי שהמיר את דתו תוציאו אותו להורג" (צחיח אלבוכרי).

עם זאת יש להתחשב בשתי נקודות חשובות :

1- הוצאה להורג היא עונש של הממיר את דתו ומפגין את זה וקורא להפרת הוראת האיסלאם, המרת הדת פה היא מרד פנימי אבל מי שהמיר את דתו בסוד אז אללה היודע את מטמוני הנפש הוא אשר יחרוץ את גורלו.

הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוש אמר " צויתי ללחום באנשים כדי לשמור שאין אלוה חוץ מאללה, ומי שאמר זאת על עצמו ועל כספו, ואללה יתחשב עמו" (צחיח אלבוכרי).

2- יש ליעץ למי שממיר את דתו שלוש פעמים בנוכחותם של גדולי המדענים, ואם יחזור בו מהמרת דתו בסדר ואם יתעקש יוצא להורג כדי להגן על החברה מסכנתו. המרת דת האיסלאם היא בזוי לדת ולהוראותיה שההלכה אינה משלימה עמה וההלכה מתייחסת אליה כיותר חמורה מכפירה, אללה ישתבח שמו ויתעלה אמר בספרו הנשגב " אלה שהאמינו וכפרו, והאמינו וכפרו והחמירו את כפירתם לא יסלח להם אללה ולא ידריכם לטוב" (סורת הנשים: 137).

למה מוציאים להורג את מי שממיר את דת האיסלאם

1- המרת הדת היא תעמולה מסוכנת נגד האסלאם ופגיעה קשה במאמינים, והיא מונעת מאחרים מלחשוב על התאסלמות. הממיר את דת האיסלאם כאילו הוא אומר כי התאסלם וניסה את האסלאם אבל הוא גילה כי זו היא דת לא טובה וכי דתו הקודמת היתה יותר טוב וזה הוא נשק חמור בידי אויבי האיסלאם.

2- האיסלאם רוצה מהמתאסלם להאמין מתוך שכנוע ושקול דעת ולאחר בדיקה וחקירה, ואילו השתכנע הרי זה בסדר ואם לא הכי האיסלאם רוצה לסתום את הגולל בפני המהסס והמתחכם.

3- האיסלאם אינו מתייחס להמרת דת האיסלאם כעניין אישי למרות שהיא נראית כך לכאורה, אבל האמת היא שלא מדובר בסטייה מהוראות האמונה האסלמית, ומדובר במרד פנימי, וזה הוא דבר בלתי מתקבל. ומי שמפיר סדר כללי וחותר לשנותו ולהסית נגדו בימים אלה נקלע לעונש יותר כבד מהוצאה להרוג כמו עינוי פיסי ונפשי המוביל למוות, או גירוש הפקעת רכוש, התרת דם ורדיפה ממושכת.

חשד חמישי

כשהאיסלאם אוסר על האישה המוסלמית להתחתן מלא מוסלמי הרי הדבר משמש הפרה לזכויות האדם ופגיעה בחופש האישי.

תגובה על חשד זה

הגיון האיסלאם בנושא זה אינו נובע מעובדת הגבלת חופש הנישואין, אלא נובע בעיקר מהצורך לשמור על המשפחה מפני התפרקות דווקא אם הבעל לא יכבד את עיקרי אמונתה של האשה מכיוון שהאשה היא המרכיב הרגיש ביותר בתוך המשפחה.

בנידון זה יש לטפל בשלושה מקרים המסתעפים מנושא זה:

מקרה ראשון

נישואין המוסלמי מאשה שאינה מאמינה באללה אסורים באיסלאם כי אמונת המוסלמי לא תכבד בכלל את עיקרי אמונת האשה דבר שיעמיד את המשפחה בפני מצב של יריבות והתפרקות. והאיסלאם רואה בגירושין את הדבר הכשר השנוא ביותר בעיני אללה. לכן הגיוני הוא הדבר שנישואים כאלה פסולים בעיני ההלכה.

מקרה שני

נישואי המוסלמי מאשה נוצרית או יהודית מותרים כי האיסלאם מכיר בשליחות ישוע עליו השלום, וגם מכיר בשליחותו של מושה עליו השלום, לכן אין פלא בכך שהאשה הנוצרית או היהודית השומרת על אמונתה לא תמצא בבעלה שום דבר מסליד ומשעמם כי המוסלמי מכבד את דתה ומכיר בנביא שלה. לכן לא ראה האיסלאם שום טוב למנוע נישואין כאלה.

מקרה שלישי

נישואי הלא מוסלמי, נוצרי או יהודי מאשה מוסלמית אסורים כי הבעל הנוצרי או היהודי אינו מכיר בשליחותו של הנביא מוחמד עליו השלום, דבר שיגרום לכך שהאשה תחוש מנוכרת באותה סביבה והמשפחה תתפרק.

חשד ששי

העבדות באיסלאם עומדת בסתירה עם קריאת האיסלאם לשוויון שעה שכל האנשים באו ממוצא אחד וזה משמש סתירה עם זכויות האדם.

תגובה על חשד זה

יש להבהיר ובקיצור כי השלמת האיסלאם עם העבדות נבעה מתנאים כלכליים וחברתיים הכרחיים מאוד כי החברה שבה צמחה דת האיסלאם סמכה בעיקר על העבדים שעסקו בחייה הכלכליים והחברתיים, ולא רק בחצי האי הערבי אלא גם שכיחה בדתות הקדומות, וכדי לחסל את מערכת העבדות השתמש האיסלאם בשיטה הדרגתית כפי שעשה עם היין, שלא נאסר בבת אחת אלא באופן הדרגתי. בשלב הראשון אמר אללה ישתבח שמו ויתעלה "שואלים אותך על היין וההימורים, תאמר בהם יש חטא גדול ותועלת לאנשים אבל החטא יותר גדול מהתועלת" (סורת הפרה:219).

ולאחר שהאנשים קבלו בחיוב את הרעיון אמר אללה יתעלה "מאמינים אל תיגשו לתפילה ואתם שיכורים כדי לדעת מה אתם אומרים".

וכשהשתרשה האמונה בלבבותיהם ירד האיסור המלא, אללה יתעלה אמר " היין, ההימורים והפסלים טמאה מעבודת השטן, תתרחקו ממנה אולי תצליחו".

אותו דבר עשה האיסלאם עם העבדות, הוא חתר ליבש את מעניינותיה בצורה נבונה בשל:

1- הוא פנה לשחרר את תחושת העבדים מבפנים ובמיוחד תחושת החולשה וחוסר היכולת, הוא הבטיח להם את כבודם והפך אותה להיות אחים שווים לאדוניהם – כי העבדות באיסלאם היא דבר ארעי וחולף, הנביא מוחמד עליו ברכה ושלום אמר " אלה הם אחיכם שאללה העמידם תחת רשותכם ומי שאחיו נמצא תחת רשותו חייב להאכיל אותו ממה אוכל ולהלבישו ממה לובש ואל תטילו עליהם מעל יכולתם ואם תטילו תעזרו להם" (צחיח אלבוכרי).

האיסלאם הבטיח לעבדים את זכותם לחיות חיים נורמליים, הנביא מוחמד עליו השלום אמר " מי שיסרס את עבדו נסרס אותו" (אלמוסתדרק).

גם יש להתייחס לעבדים בצורה נעימה ואינושית, אללה יתעלה אמר "תעבדו את אללה ואל תשתפו עמו דברי, ותטיבו עם ההורים, עם הקרובים, עם היתומים,

עם השכן הקרוב ועם השכן הלא קרוב, עם החבר ועם עבדיכם, אללה אינו אוהב היהיר והשחצן" (סורת הנשים:36).

האיסלאם קרא גם לכבד את רגשותיהם של העבדים ולא להזכיר להם את מעמדם הנחות, הנביא מוחמד עליו השלום אמר "שלא יאמר אף אחד עבדי שפחתי אלא צעירי צעירתי" (אלבוכרי).

העבדות באיסלאם מתמקדות אך ורק בגוף ולא בשכל או במחשבה. לעבד יש זכות לשמור על אמונתו. האיסלאם הבליט את עיקרון השיוויון כשקבע כי העדיפות ניתנת על פי יראת השמיים. ודי להזכיר כי הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוש נתן לעבדו זייד להתחתן מהדודנית של הנביא זיינב בנת גחשי, וגם מינה את זייד מפקד צבא שכלל בתוכו הרבה מחסידי הנביא מוחמד, לכן אין פלא שהאיסלאם השתמש בשתי דרכים כדי לחסל את העבדות מבלי לעורר בלבול וליצור בעיות ואיבות או ערעור במצב הכלכלי והחברתי.

דרך ראשונה

ליבש את מקורות העבדות שהיו רבים בגלל :

-המלחמות על כל סוגיהן ונפילת מספר רב של שבויים .

-חוסר יכולתו של האדם לפרוע את חובותיו ונהפך להיות עבד של בעל החוב.

-שלטון האבות שאפשר להם למכור את בניו ובנותיו.

-ויתור אישי על החירות, אחדים מכרו את עצמם תמורת כסף.

-הנפילה בשבי ומעשי הפיראטים.

-עונש על פשעים כמו רצח, גניבה וזונות, הפושע נענש ונהפך לעבד.

-ילדי העבדים אפילו אם האב אינו עבד.

אלה הם מקורות העבדות שהיו רבים לפני עליית שחר האיסלאם אבל הוא אסר אותם חוץ משני מקורות:

ראשית

השבויים שנפלו במלחמות לגיטמיות אבל השבויים לא נהפכים עבדים אוטומטית, אלא רק אלה שלא שוחררו כחסד או תמורת כופר, או תמורת שבויים מוסלמים. אללה יתעלה אמר " או כחסד או תמורת כופר עד שתסתיים המלחמה".

שנית

העבדות כתוצאה של ירושה, מדובר בעבד שנולד להורים עבדים. אבל הילד שנולד לאם שפחה ואב אדון הוא משתייך לאביו. ובמקרה זה נקראת השפחה: "אם הילד" ואסור למכור אותה או להעניק אותה כמתנה והיא משתחררת מייד לאחר מות אדונה.

דרך שניה

הרחבת ידיעת השחרור על ידי שחרור מרצון, או שחרור עבד כעונש או שחרור בהתחייבות שנקראה בשם "מוכאתבה".

ולאחר שהשחרור היה תלוי ברצון האדון נפתחו אופקים חדשים רבים:

-ככיפור לכמה פשעים כמו הריגה בטעות אללה אמר " אף מאמין אינו זכאי להרוג מאמין אלא בטעות ומי שהרג מאמין בטעות חייב לשחרר עבד ולשלם פיצוי להוריו והם יכולים לוותר". (הנשים: 92).

-שחרור העבד נדרש גם למי שנשבע שלא יגיע באשתו ורואה בה אמא שלו. אללה אמר " ואלה שנשבעים על נשותיהם וחוזרים בהם חייבים לשחרר עבד לפני שיגעו כל אחד בשני, זאת היא עצה לכם ואללה יודע מה אתם עושים". (סורת אלמוגאדלה: 3).

שחרור העבד נדרש גם למי ששיקר תחת שבועה, אללה אמר " אללה לא יתחשבן עמכם בשבועות הלא מכוונות אבל יתחשבן עמכם בשבועות המכוונות והכיפור הוא להאכיל עשרה מסכנים כפי שאתם מאכילים את בני משפחותיכם או לתת להם לבוש או לשחרר עבד ומי לא יכול חייב לצום שלושה ימים ככיפור לשבועותיכם ותשמרו על שבועותיכם" (סורת השולחן: 89).

-שחרור העבד נחשב ככפירה לשכיבה עם אישה ביום רמדאן. אדם מוסלמי ניגש לנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה ואמר לו: אני אבוד, הנביא שאל: מה עשית? הוא אמר שכבתי עם אשתי ואני צם. הנביא שאל: תוכל לצום חודשים רצופים? אמר: לא. הנביא שאל: תוכל להאכיל ששים מסכנים? אמר: לא. הנביא מוחמד עליו השלוה שמר בשתיקה, והובאה לנביא קענה עם תמר. הנביא שאל: איפה השואל? אמר האיש הנני. הנביא אמר תקח את התמרים ותתרום בהם כצדקה האיש שאל: לביתי או לבית אשתי כי שני הבתים זקוקים יותר כל אחד מהשני. הנביא צחק עד שנתגלו השיניים שלו ואמר לך ותאכיל את בני משפחתך".

ומי שנגזרו עליו לשחרר עבד ואין לו עבד ויש לו כסף לרכוש עבד חייב היה לרכוש עבד ולשחררו.

-האיסלאם ראה בשחרור עבד מעשה טוב ביותר שבו יוכל המוסלמי להתקרב לאללה שאמר " לא פרץ את המכשול ומה אתה יודע על המכשול, שחרור עבד או האכלת אנשים ברעב" (סורת אלבלד:11-14).

-דברי הנביא מוחמד ומעשי ידיו היו מאיץ למתן חירות לעבדים ושחרורם, הוא אמר " מי שחרר עבד ישחרר אללה מאש כל האברים כמו אברי העבד" (צחיח מוסלם).

- (א.תדביר) שלפי ממליץ האדון על שחרור עבדו לאחר מותו, וחירותו העבד מובטחת אחרי מות אדונו. וכדי לשמור על זכות העבד אסר האיסלאם במקרה זה למכור את העבד. גם השפחה נהפכת לחופשית אחרי מות אדונו ודבר חל גם על ילדיה שיוולדו אחר המלצת האדון.

-ההלכה קבעה כי שחרור העבדים הוא אחד מסעיפי הוצאת הזכאת, אללה יתעלה אמר "כספי הצדקה לעניים, למסכנים לעובדים באסיפתם, למאמינים הנחלשים, לעבדים, לשקועים בחובות ולמען שם אללה ולנוסעים ממרחקים, חובה מאללה ואללה יודע וחכם" (סורת התשובה:6).

-הרבצת העבד וסטירת לחיו ללא סיבה טובה היו סיבות טובות לשחרור העבד. הנביא מוחמד אמר " מי סטר את לחיי עבדו והיכה אותו כיפורו הוא לשחרר אותו" (צחיח מוסלם).

-"אלמוכתבה" פירושה שהעבד יגיע להסכם עם אדונו לרכוש את חירותו תמורת סכום של כסף ובמקרה והעבד ידרוש מאדונו להסכים על עיקרון השחרור חייב האדון להסכים ואז יהיה העבד זכאי לעבוד בכל מיני העבודות כדי לאסוף את שכר שחרורו. האיסלאם הרחיק לכת בכך וקרא למוסלמים לסייע לעבד כדי לקבל בחזרה את חירותו. אללה יתעלה אמר " אלה שרוצים שחרור שתסכימו להם אם תתוודאו שהם טובים, ותנו להם מכספי אללה שהביא לכם" (סורת האור: 32).

ובקציר ניתן לומר כי האיסלאם לא הניח את יסודות העבדות אלא עשה את הכל כדי ליבש את מקורותיו ואת מעיינותיו.

משרד המשפטים בסעודייה ארגן בחודש צפר בשנת 1392 לספירה מוסלמית שלושה סימפוזיונים שבהם השתתף שר המשפטים הסעודי וכמה מדענים חוקרים מסעודייה ומן הצד האירופי השתתפו ארבעה פרופיסורים למשפט:

-שר החוץ לשעבר של איירלנד ומזכיר הוועדה האירופית המחוקקת.

-מזרחן נודע שמתמחה בלימודים אסלאמיים.

-פרופיסור למשפט ועורך כתב העת הבינ-לאומי לזכויות האדם היוצא לאור בצרפת.

-עורך דין מפורסם העובד בבית המשפט העליון בפריס.

במפגשים אלה הסבירו המדענים את מובן הדת בעיני המוסלמים ובעיני הלא מוסלמים והבחינו בין העקרונות הכלליים המוצקים בהלכה האסלאמית לבין פסקי הדין החלקיים והמפורטים וגילו כי ההלכה האסלאמית שומרת על האינטרסים האמיתיים של האנשים והבהירו כי מדיניות פלילת נבונה השומרת על ביטחון השותפים האירופיים הביעו התרשמות עמוקה לגבי ההסברים על ההלכה האסלאמית וזכויות האדם.

ראש המשלחת האירופית מק ברייד אמר " מפה, מאותה ארץ אסלאמית יש להודיע על זכויות האדם ולא מארץ אחרת . על חוקרי האיסלאם להבליט עובדות נסתרות אלה בפני דעת הקהל הכלל עולמית, שחוסר הידיעה הוא אשר גרם לעיוות שם האיסלאם, המוסלמים והמשטר האיסלמי.

סיכום

בסיכום ניתן לומר כי לא נגזים אם נקבע כי החומר שנכלל בחוברת זו הוא סתם איתותים על זכויות האדם באסלאם ואנו מקווים שהם יכולים לשמש מפתח ומניע למי שירצה להרחיב את ידיעתו על האיסלאם שרבים ניסו לעוות את תדמיתו.

חוברת זו היא מעין קריאה ללא מוסלמים להתמקד בקריאת ספרים אמינים ומוסמכים ולעשות השוואה בין מה ששמע ומה שקרא רחוק מהקנאות המטשטשת את העובדות, ואני מוכן לעמוד בקשר הדוק עם מי שירצה לעמוד על האיסלאם האמיתי ולספק לו את החומר הדרוש בכל הנושאים. הוא חייב לדעת כי מאחורי מאמץ זה אין לנו מטרות אישיות או שאיפות חומריות רק רוצים חסד וברכה לכל האנשים.

באיסלאם נלחמו מימיו הראשונים ועדיין נלחמים בו כל האויבים והיריבים שגייסו לכך את כל משאביהם האינושיים והכלכליים, עם זאת לא הצליחו להשיג הישגים של ממש, הם עוררו ספקות וחשדות בלתי מבוססים, ויש אנשים רבים שאינם מוסלמים בעלי מחשבה נאורה שמבחינים בין האמת לבין הלא אמת ורבים הם אנשי הדתות האחרות שמתאסלמים מתוך שכנוע מלא בעוצמת האיסלאם שאללה הבטיח לשמרו. אללה אמר: "אנו הורדנו את הקוראן ואנו נשמר".

יש להזכיר את דברי הנביא מוחמד עליו ברכה ושלוה כשדיבר על אהבת החסד והברכה לאנשים ואמר " הטוב ביותר בעיני אללה הוא המועיל לאנשים, והמעשה הטוב ביותר בעיני אללה הוא לשמח מוסלמי, להסיר את מצוקתו, לפרוע את חובו, להשביע את רעבו. וטוב ללכת עם אחי למימוש מטרה מלהתבודד במסגד חודש שלם. ומי ששלט בכעסו כסה אללה את מערומיו ומי שכבש את רוגזו, מלא אללה לבו שביעות רצון ביום הדין ומי ליווה את אחיו המוסלמי לעסק עד ששיג אותו חיזק אללה את רגליו ביום הדין, וחוסר המוסר משחית את העבודה כפי שהחומצה משחיתה את הדווש" (א.טבראני, בוכארי).